

Současné partnerské vztahy pohledem mladistvých

Jana Plecová

Bakalářská práce
2020

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Jana Plecová
Osobní číslo: H170428
Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor: Sociální pedagogika
Forma studia: Prezenční
Téma práce: Současné partnerské vztahy pohledem mladistvých

Zásady pro vypracování

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti dospívání, rodinného soužití a partnerských vztahů.

Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.

Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníkového šetření.

Zpracování a vyhodnocení získávaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Forma zpracování bakalářské práce: Tisková/elektronická

Seznam doporučené literatury:

- HARGAŠOVÁ, Marta a Tomáš NOVÁK. *Předmanželské poradenství*. Praha: Grada, 2007. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-1730-2.
- HASMANOVÁ MARHÁNKOVÁ, Jaroslava, Martin KREIDL a Barbora HUBATKOVÁ. *Proměny partnerství: životní dráhy a partnerství v české společnosti*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2012. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 9788074191428.
- CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. 2., aktualizované vydání*. Praha: Grada, 2016. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5326-3.
- RYCHTAŘÍKOVÁ, Jitka a Věra KUCHAROVÁ, ed. *Rodina, partnerství a demografické stárnutí*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, 2008. ISBN 9788086561523.
- VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie I.: dětství a dospívání*. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0956-8.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Eva Šalenová**
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce: **4. října 2019**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2020**

L.S.

Mgr. Libor Marek, Ph.D.
děkan

doc. Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

Ve Zlíně dne 22. ledna 2020

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval.
V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 30.4.2020

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací;

(1) Vysoká škola nevdělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení obyčejného projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 neztvárá nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělků jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlíží k výši výdělků dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá pohledem mladistvých na současné partnerské vztahy. Teoretická část práce rozebírá partnerství a jednotlivé typy partnerských vztahů, jako je nesezdané partnerství, bezdětné partnerství, manželství, opakované manželství či mingles. Zaměřuje se na rodinu a rodičovství. V neposlední řadě poskytuje teoretické znalosti ohledně mladistvých, kteří jsou hlavním subjektem celé práce. Praktická část obsahuje rozbor kvantitativního výzkumu. Dochází k popisu a analýze získaných dat z dotazníkového šetření. Hlavním cílem výzkumu je zjistit pohled mladistvých na současné partnerské vztahy.

Klíčová slova: partnerské vztahy, nesezdané soužití, bezdětné partnerství, manželství, rodina, opakované manželství, mladiství

ABSTRACT

This bachelor thesis is dealing with juveniles and their view on current partnerships. The theoretical part analyzes the term partnership and different types of partnerships such as unmarried partnership, childless partnership, marriage, repeated marriage or mingle. It also clarifies the terms family and parenthood. Last but not least it gives theoretical background on juveniles who are the main subject of the thesis.

The practical part includes analysis of the quantitative research. It describes and analyses the data gained from questionnaires. The main aim of the research is to find out what juveniles think about current partnerships.

Keywords: partnership, unmarried partnership, childless partnership, marriage, family, repeated marriage, juveniles

Na tomto místě bych chtěla nejprve velmi poděkovat vedoucí své bakalářské práce Mgr. Evě Šalenové za trpělivost, podporu a užitečné rady, které mi velmi pomohly při vzniku práce. Dále bych chtěla poděkovat všem účastníkům výzkumného šetření za ochotu a svůj vynaložený čas. V neposlední řadě bych chtěla poděkovat své rodině a blízkým přátelům za pomoc a empatii.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 PARTNERSTVÍ	13
1.1 TYPY PARTNERSTVÍ.....	13
1.1.1 Nesezdané soužití.....	14
1.1.2 Partnerství bez existence dítěte	14
1.1.3 Manželství	16
1.1.4 Opakované manželství	16
1.1.5 Mingles.....	17
1.2 ŽIVOT BEZ TRVALÉHO PARTNERA.....	18
1.3 VÝVOJ PARTNERSKÝCH VZTAHŮ OD 20. STOLETÍ PO SOUČASNOST	19
2 RODINA	21
2.1 DĚLENÍ, FUNKCE A ZNAKY RODINY	21
2.2 HISTORICKÝ VÝVOJ RODINNÉHO SYSTÉMU	22
2.3 RODIČOVSTVÍ.....	23
2.4 SEŠÍVANÉ RODINY	24
3 MLADISTVÍ	26
3.1 VYMEZENÍ OBDOBÍ.....	26
3.2 CHARAKTERISTIKA VÝVOJOVÉHO OBDOBÍ	26
3.3 PARTNERSKÉ A PŘÁTELSKÉ VZTAHY MLADISTVÝCH.....	28
II PRAKTICKÁ ČÁST	30
4 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ	31
4.1 CÍLE VÝZKUMU	31
4.2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	31
4.3 VÝZKUMNÝ SOUBOR	31
4.4 VÝZKUMNÁ METODA A TECHNIKA	32
4.5 PŘEDVÝZKUM	33
4.6 ZPŮSOB ZPRACOVÁNÍ ZÍSKANÝCH DAT	33
5 ANALÝZA A INTERPETACE DAT	34
5.1 DVO Č. 1: JAKÝ POHLED ZAUJÍMAJÍ MLADISTVÍ NA BEZDĚTNÉ PARTNERSTVÍ?.....	34
5.2 DVO Č. 2: JAKÝ POHLED ZAUJÍMAJÍ MLADISTVÍ NA NESEZDANÉ SOUŽITÍ?	36
5.3 DVO Č. 3: JAKÝ POHLED ZAUJÍMAJÍ MLADISTVÍ NA RODINU A RODIČOVSTVÍ?	38
5.4 DVO Č. 4: JAKÝ POHLED ZAUJÍMAJÍ MLADISTVÍ NA MANŽELSTVÍ?.....	40

5.5	DVO Č. 5: KTERÉ PRVKY JSOU V PARTNERSTVÍ PRO RESPONDENTY DŮLEŽITÉ?	44
6	SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU	47
6.1	DISKUZE.....	49
6.2	DOPORUČENÍ PRO PRAXI.....	49
	ZÁVĚR	51
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	52
	ELEKTRONICKÉ ZDROJE	54
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	55
	SEZNAM GRAFŮ	56
	SEZNAM PŘÍLOH.....	57
	PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK.....	58
	PŘÍLOHA P II: VÝSLEDNÁ DATA ZBYLÝCH POLOŽEK.....	62

ÚVOD

Jako téma pro naši bakalářskou práci jsme zvolili problematiku současných partnerských vztahů pohledem mladistvých. Partnerské vztahy jsou velice rozsáhlé téma, a proto jsme se zaměřili především na určité typy partnerských vztahů, které budou provázet celou naši práci.

Za poslední desetiletí prošly partnerské vztahy velkou změnou. Změna, která se projevila do vztahu společnosti k partnerským vztahům, ale také rozmanitost, která dnes panuje v tomto uskupení. Dnes nalezneme daleko více forem společného soužití, než jaké se objevovaly v minulosti. Tento fakt se odráží nejenom na samotné společnosti, ale také do následné výchovy dětí, které jsou součástí tohoto partnerského a potažmo rodinného uskupení. Setkáváme se také s názory, že dnešní pojetí partnerských vztahů má přímý vliv na rozpad a následný zánik tradičního pojetí rodiny. Autoři toho výroku se poté nejčastěji odvolávají právě na děti, které žijí v jednom z těchto novodobých partnerství, a jsou si jisti, že dožívání pod taktovkou netradiční výchovy se musí odrazit i na budoucím pojetí jejich partnerských vztahů. Proto bychom se rádi zabývali tím, jak dnešní mládež vidí problematiku partnerských vztahů, co si myslí o tzv. sešíváných rodinách, bezdětném partnerství, mingles nebo také o nesezdaných párech.

Čím dál více se setkáváme také s názorem, že v dnešní společnosti nemá manželský svazek již takový význam, jako tomu bylo dříve a mladí lidé ho berou jako nějaký přežitek či dokonce povinnost po dlouhodobém partnerském vztahu. Lidé se bojí, že pokud svůj vztah někam neposunou, tak zanikne, a právě jako nástroj posunu volí uzavření manželského svazku, který s sebou následně nese i zplazení dětí. Dostali jsme se do stádia, kdy mít děti se jeví jako automatický fakt v každém partnerském vztahu a společnost se nad tímto ani nezamýšlí. Naopak se pozastaví nad párem, který veřejně oznámí, že děti mít nechtějí. Záměrně zde neuvádíme pojem rodina ve vztahu s existencí dítěte v partnerském soužití, a to především z toho důvodu, že pod rodinou si každý představí jiné uskupení. V předložené bakalářské práci bychom se chtěli zabývat také tím, jaký postoj zaujímají mladiství k pojmu rodina a manželství.

Hlavním subjektem v naší práci budou mladiství od 15 do 18 let. Právě tato věková skupina by již měla mít utvořený názor na danou problematiku a také předpokládáme, že většina členů této věkové skupiny již přišla do styku s jedním z typů partnerského vztahu, a tudíž by jim tato problematika nemusela být až tak vzdálená.

Naše bakalářská práce je rozdělena na dvě části. První část se zabývá teoretickými východisky k oblasti partnerských vztahů, mladistvých a uspořádání rodiny a poskytne tak teoretický základ o daných tématech, který je potřebný pro druhou část. Ta se bude naopak zabírat praktickou stránkou. Na základě sesbíraných dotazníků si odpovíme na hlavní a dílčí výzkumné otázky.

Bakalářská práce bude mít spíše praktický přínos. Ukáže nám, jak partnerské vztahy vnímají dnešní mladiství, a tedy nám může ukázat obraz budoucích partnerských vztahů v následujících letech. Tento přínos mohou využít nejenom učitelé a výchovní poradci, kteří se denně dostávají do styku s touto cílovou skupinou, ale také celá škála odborníků v sociální a pedagogické oblasti, kteří se zabírají problematikou partnerských vztahů či se denně dostávají díky své profesi do kontaktu s cílovou skupinou.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 PARTNERSTVÍ

Jako první bychom rádi uvedli definici klíčového pojmu pro naši práci. Pojem partnerství má více podob. Nevyskytuje se pouze v sociálním odvětví, ale také např. v obchodním či právním. I přesto, že v těchto odvětvích je jeho význam naprosto odlišný, hlavní myšlenka zůstává stejná. Jak uvádí Jandourek (2001, s. 182), v partnerství jde především o společnou účast a vzájemný soulad více než jednoho subjektu.

Hlavní cíl v partnerství by měl být pro všechny zúčastněné společný a měli by se všichni podílet na směřování k tomuto cíli. Tímto se nejvíce liší od přátelství (Jandourek, 2004, s. 182). „Partnerství je nejdůležitější variantou intimního vztahu, v němž se člověk dokáže vzdát části své samostatné identity“ (Vágnerová, 2007, s. 65). Zároveň zkušenost z partnerského vztahu je velice důležitá na cestě k osobnímu rozvoji člověka. Jedinec si během partnerského vztahu uvědomuje nejenom své vlastní potřeby a představy o budoucím životě, ale také musí umět tyto představy přizpůsobit představám svého partnera a společně najít přijatelnou variantu pro oba (Vágnerová, 2007, s. 65).

„Partneři ovlivňují svoje prostředí a prostředí ovlivňuje partnerství. Pod slovem partnerství rozumíme těsnější tedy přátelský, manželský nebo pracovní vztah, ve kterém nám záleží na mezilidských vztazích. Pro partnerství jsou typické dlouhodobé zájmy, společné cíle a velmi důležitá je emoční vazba“ (Peseschkian, 1995, s. 19). Partnerství bychom měli brát z širšího pohledu a nezaměřovat se v něm pouze na dva lidi, kteří jsou v partnerském svazku. (Peseschkian, 1995, s. 21)

Jsme si vědomi, že všechny pojmy, se kterými budeme pracovat, jsou hodnoceny velmi subjektivně a každý na ně nazíráme podle vlastních postojů či zkušeností. V této době panuje názor, že soužití s druhou osobou je pro každého jedince primární životní cíl, kterého se snaží dosáhnout již od dospívání. Společnost nepřímou naléhá na jedince, aby si během svého dospívání nebo v mladém dospělém věku našel svého partnera. Tím vytváří na člověka velký tlak, který může mít opačný výsledek.

1.1 Typy partnerství

Jak jsme již zmínili v úvodu, partnerství prošlo za poslední léta velkou změnou. Dnes se již běžně ve společnosti objevují různé typy partnerského vztahu. Pro naši práci je toto téma velice klíčové a v následujících řádcích Vám postupně představíme námi vybrané typy partnerství, které nás budou provázet celou bakalářkou prací. Typy partnerských vztahů, na

kteřé se zaměříme, jsou nesezdané soužití, partnerství bez existence dítěte, manželský svazek, opakované manželství a mingles.

1.1.1 Nesezdané soužití

Pro nesezdané soužití se také používá pojem kohabitace či faktické manželství. V Sociologickém slovníku od Jandourka nalezneme nesezdané soužití pod pojmem konkubinát, což je odvozené od latinského slova, který označuje pohlavní soužití. Sociální úprava tohoto typu partnerského vztahu není častá, a pokud je, tak pouze do minimální míry (Jandourek, 2001, s. 129).

Nesezdané soužití se vyznačuje společným bydlištěm partnerů, bez toho aniž by tu byl právně uzavřený manželský sňatek. Typické je pro páry, které jsou věkově mladší, a potřebují si zachovat svou svobodu a volnost, i když oni sami připouští, že tato volba je pouze na přechodnou dobu. Také se může jednat osoužití, které má pár připravit na manželský a později rodičovský život. Nesezdané soužití je dnes vybíráno mnohdy i nedobrovolně, a to hlavně v momentu, kdy si pár nemůže z ekonomických důvodů dovolit uzavřít sňatek. Vágnerová ve své publikaci z roku 2007 uvádí, že není tak časté, aby se v nesezdaném soužití objevovala přítomnost dítěte. Pár totiž posouvá tuto událost až po sňatku. Může se ale stát, že posouvání potomka vyvolá ve vztahu pocit nejistoty ohledně budoucnosti, který může vést k rozchodu partnerů (Vágnerová, 2007, s. 86). Naopak publikace z roku 2012 zaznamenala nárůst narozených dětí v nesezdaných párech (Hasmanová Marhánková a Kreidl et al, 2012, s. 14).

Dalším důvodem pro zvolení nesezdaného soužití může být také fakt, že partneři se stále ještě neřadí do pracující skupiny ve společnosti, a tudíž je jejich finanční stav závislý na prostředcích primární rodiny (Jandourek, 2001, s. 129).

1.1.2 Partnerství bez existence dítěte

Bezdětnost je v naší společnosti stále vnímána jako velmi negativní stav. Je důležité podotknout, že vnímání bezdětnosti je závislá na prostředí, ve kterém se jedinec pohybuje. Bezdětnost může mít mnoho příčin, což je důležité hledisko, jak okolí bere bezdětný pár (Vágnerová, 2007, s. 142). Tlak ve společnosti je ohledně existence dítěte vyvíjen spíše na ženy. Bezdětná žena se během svého života může setkávat s narážkami a nepříjemnými otázkami ohledně toho, proč dítě nemá (Možný, 2002, s. 126).

Závažným důvodem, který sužuje oba partnery, je bezdětnost z důvodu neplodnosti. Tento fakt je stresující nejenom pro fungování vztahu, ale také pro jedince samotné, a to až do takové míry, že se tento stres může projevat i v pracovním životě jedince. Nepřítomnost dítěte může natolik narušit partnerský vztah, že jediným východiskem bude rozchod partnerů (Vágnerová, 2007, s. 142). Nedobrovolná bezdětnost tedy neplodnost je u nás stále více se vyskytující jev. Procenta párů, které musí kvůli početí vyhledat lékaře, stále roste. „Neplodnost je stav, kdy se po roce snahy o početí dítěte výsledek nedostaví“ (Sobotková, 2007, s. 162). Pro neplodný pár je velmi těžké překonat touhu v pokračování rodinné linie, kterou v sobě každý z nás v nějaké míře máme. Nemluvě o tom, že naše okolí od nás očekává zajištění pokračování rodinného genu. Slova jako neplodná či bezdětná v nás samotných mohou vyvolávat pocit selhání, nehodnotu či nenormálnost (Sobotková, 2007, s. 163-165).

K největšímu odsuzování dochází při dobrovolné bezdětnosti, kdy pár si sám rozhodne, že z nějakého důvodu se necítí připraven na výchovu dítěte. Důvody pro toto rozhodnutí jsou různorodé (Vágnerová, 2007, s. 142). Rozhodnutí nemít děti považuje společnost za sobecké. Stále ještě je v tomhle směru hůře nahlíženo na bezdětné ženy, kdy společnost očekává, že mateřská role je pro ně v životě velmi důležitá a nenahraditelná. Pokud žena veřejně přizná, že ve svém hodnotovém žebříčku nemá mateřství, může se ze strany společnosti setkat s nepochopením a s velmi negativní reakcí. Je ale důležité říct, že ne všichni máme stejné vlohy k rodičovství a tyto hodnoty se během života mohou měnit v návaznosti na různé životní situace (Vágnerová, 2000, s. 355).

V odborné literatuře se setkáme s dvěma typy dobrovolné bezdětnosti. První typ bezdětnosti je spojen s nevyskytujícími se předpoklady pro rodičovství. Druhým typem dobrovolné bezdětnosti je stav, kdy jedinec stále odkládá rodičovství, protože nepocítuje v sobě potřebu mít děti. Zda ale může dojít v pozdějším věku k opačnému rozhodnutí např. díky určitým životním situacím. V druhém typu není toto rozhodnutí ani tak jednoznačné, jako v prvním (Vágnerová, 2000, s. 356).

Dítě se stále bere jako automatický a následující krok hned po uzavření manželství. Společnost se vůbec nepozastavuje při otázce porodnosti nad aktuálním stavem planety, která je přelidněná, či nad tím, že ne každý má předpoklady a vlohy pro rodičovství.

1.1.3 Manželství

„Manželství je trvalý svazek muže a ženy vzniklý způsobem, který stanoví zákon. Hlavním účelem manželství je založení rodiny, řádná výchova dětí a vzájemná podpora a pomoc“ (Česko, 2012)

Vágnerová (2007, s.88) definuje manželství jako „nejstarší sociální instituci v dějinách lidstva.“ Manželství je jednou ze dvou forem párového vztahu, který je právně upravený. I když je to jedna z nejstarších institucí, tak manželství nemá přesně vymezené role či normy chování, a právě díky tomuto faktu se v praxi můžeme setkat s velkou rozmanitostí samotného pojetí manželského vztahu. Manželský svazek se za poslední léta hodně změnil, nejenom strukturou samotného vztahu, ale také původní funkce manželství se hodně pozměnily (Vágnerová, 2007, s. 88).

Manželský svazek je i přes všechny změny stále brán jako institut, ke kterému většina partnerství směřuje, a po určité době tento svazek uzavřou a to např. z důvodu početí dětí. Důvodem sníženého počtu uzavření manželského svazku může být v dnešní době, také negativní zkušenosti z předchozích vztahů či rozpad základní rodiny jednoho z partnerů (Šínová a Šmíd, 2014, s. 19).

Pojem, který se váže s manželstvím, je tzv. manželství na zkoušku. Používá se ve spojitosti s partnerstvím, ve kterém v brzké době dojde ke sňatku, ale partneři si ještě před uzavřením manželství chtějí vyzkoušet bydlet spolu. Důvod, proč lidé zvolí tento styl života, je například ten, že chtějí partnera lépe poznat a zjistit, jak přibližně bude vypadat jejich budoucí manželský život (Hartl, 2004, s. 129).

1.1.4 Opakované manželství

Pokud došlo v minulosti k zániku manželství, byly za tento fakt ve většině případech stíhané a trestané pouze ženy, a to velmi přísným způsobem. V historických spisech nenajdeme příklad toho, že by muži byli kvůli zániku manželství prodáváni či nějakým jiným způsobem stíháni. I dnes se setkáme s odlišnými názory na ukončení manželství. Každá společnost posuzuje vzniklé situace v manželství jinak. Problém, který je jednou kulturou brán jako řešitelný může být jinou kulturou vnímán jako nepřijatelný a jediné východisko z něj je rozvod manželů (Možný, 2002, s. 171). Pokud se chceme bavit o opakovaném manželství, přišlo nám vhodné přiložit, jaký pohled panoval na rozvod dříve. V naší dnešní společnosti se tento pohled již tolik neobjevuje a rozvod se nebere jako protiprávní akt. Po

změně pohledu na rozvod se ve společnosti začalo daleko více objevovat opakované manželství.

Muži si po rozvodu najdou novou přítelkyni většinou velmi brzo. Ženy se nepouštějí do nového manželství tak brzy a jejich výběr nového partnera je časově zdlouhavější. Pro ženy je těžší si najít nového partnera i kvůli faktu, že ho hledají spíše ve stejné věkové skupině a ta je počtem velmi omezena. Muži si naopak hledají nové partnerky mezi svobodnými ženami mladšího věku, a tak mají větší výběr. Je nutné podotknout, že ne každé opakované manželství je stejné. V tomto typu partnerského vztahu je možnost velké kombinace a rozmanitosti. Každá varianta, která nastane v opakovaném manželství, je specifická, a proto je spolu nemůžeme porovnávat (Možný, 2002, s. 194-195).

Rádi bychom v této podkapitole zmínili také fenomén rodičovského manželství. Možný (2002, s. 172) uvádí tento pojem, jako jeden z důvodů, proč může dojít k ukončení manželského svazku. Rodičovské manželství vzniká, když „udržuje pár s dětmi manželství a domácnost ve sdílené odpovědnosti za výchovu dětí, ač ostatní funkce manželství zanikly anebo byly kriticky oslabeny“ (Možný, 2002, s. 172).

1.1.5 Mingles

Partnerský vztah mingles je pro mladistvé velmi přitažlivý z hlediska jeho charakteristiky. Jedná se o partnery, kteří se dobrovolně dohodli na odděleném způsobu života. Jedinci, kteří sami prosazují životní styl mingles, nejvíce uznávají jeho volnost, nezávislost a také to, že tenhle životní styl není spojený s rodinnými povinnostmi (Yan, 2016, s. 16-17).

V zahraniční literatuře můžeme najít partnerství ve stylu mingles pod zkratkou LAT, která znamená living apart together. Doslovný předklad tohoto slovního spojení do češtiny znamená oddělený společný život. Living apart together vystihne i celkovou podstatu toho, co partnerský život mingles vlastně znamená. Pro tento typ vztahu se jedinci můžou rozhodnout z několika dobrých důvodů. Jedním z nich může být obava z rutiny ve vztahu, která může přijít poté, co partneři spolu tráví všechn svůj volný čas a nemají ani chvíli pouze pro sebe. Pokud tedy spolu partneři nebudou stále, tak si pak budou více vážit společně stráveného času a dokážou ho i atraktivněji naplánovat. V tomto partnerství také nevzniká uměle vytvořený nátlak z velkého závazku mezi partnery, který může být ve vztahu kontraproduktivní. Jednoduše, když se partneři rozejdou, nemusí řešit rozdělení společných věcí či bytu, protože nic takového nemají. Někteří mohou namítat, že tenhle důvod je

známkou méně vážného vztahu. Na druhou stranu je zde jistota, že partneři zůstávají ve vztahu, protože opravdu chtějí (Joel, 2013).

Tento typ vztahu může být častý především u mladších lidí či studentů, kteří ještě nejsou ekonomicky zajištěni, aby si mohli dovolit společné bydlení. Zde nacházíme největší rozdíl v tom, že tito jedinci volí oddělené soužití pouze na určitý časový úsek. My se zde bavíme o párech, které nemají ekonomické omezení, aby spolu začaly bydlet, ale i přes to si zvolili mingles dlouhodobě (Očadlíková, 2009, s. 115-128).

1.2 Život bez trvalého partnera

Tento životní styl se nedá považovat za formu partnerského vztahu, protože v něm chybí charakteristické znaky partnerství jako je stabilita či jistota. I přesto jsme ho zařadili do této kapitoly, a to z důvodu stále se zvyšujícího počtu jedinců, kteří se rozhodnou pro tento životní styl. Pouze v krátkosti bychom zde rádi shrnuli co to znamená, když se rozhodneme pro život bez trvalého partnera.

Velké změny v oblasti partnerských vztahů s sebou přinesly i úplně nové styly soužití, které se dříve tolik netolerovaly, jako je tomu dnes. Jedinec, který prožívá život bez trvalejšího partnerství, může mít řadu důvodů k tomuto životnímu stylu a konkrétní důvod, kvůli kterému se tak jedinec rozhodl, hraje největší roli v tom, jak na něj společnost nahlíží. Jedinec, který žije bez partnera, je ve velké míře samostatný a velice schopný se postarat sám o sebe. Na druhou stranu může mít problém se přizpůsobovat druhým lidem a měnit svůj zaběhnutý životní styl. Život bez partnera může také vést k izolaci jedince, protože se nepohybuje ve stejných sociálních kruzích jako jeho vrstevníci a může tedy ztrácet kontakty a vědomě se jim stranit (Vágnerová, 2007, s. 105). Tento životní styl je typický pro život ve velkoměstě, které je spojené s určitou mírou anonymity. Můžeme vymezit tři skupiny lidí, kteří prožívají život bez partnera. I zde je samozřejmě možnost vlastní volby, kdy jedinec se např. zaměřil na svou profesní kariéru a tento životní styl mu vyhovuje. Můžeme se také setkat s jedinci, kteří tento životní styl uplatňují jenom ve vybraném životním období a odkládají partnerský vztah na pozdější dobu. Třetí skupinou jsou jedinci, kteří nenašli partnera, se kterým by byli schopni žít. Tito lidé jsou pak velmi izolováni a nemají velkou sebedůvěru (Vágnerová, 2000, s. 341-342).

1.3 Vývoj partnerských vztahů od 20. století po současnost

Partnerské vztahy si prošly velkou změnou především ve 20. století. Změnila se nejenom jejich struktura, ale také pohled společnosti na partnerství a díky tomu se do partnerských vztahů vnesla určitá míra benevolentnosti. Z tohoto důvodu se chceme i krátce zaobírat historickým vývojem partnerských vztahů. „Během několika předešlých desetiletí došlo k nárůstu rozvodovosti a masovému rozšíření nesezdaného soužití. Také ve společnosti došlo ke změně pohledu na narození dětí nemanželskému páru.“ (Katrňák et al, 2010, s. 20)

V minulosti se nevyplatilo nebýt v manželském svazku i z finančního hlediska, protože jedinec, který nebyl v manželském svazku, žil pod tíhou velké finanční nejistoty. Změna přišla po průmyslové revoluci, kdy došlo k reformě pracovního trhu, vzdělání a z důvodu změny pracovního systému se museli lidé naučit využívat svůj volný čas, který se jim nečekaně objevil. Vzniklé změny, které díky této skutečnosti nastaly, se odrazily do roviny osobního života, což následně vedlo ke změnám v partnerských vztazích (Katrňák et al, 2010, s. 21).

Na začátku 20. století se ženy po uzavření manželství již nemusely stěhovat do domu svého manžela a jeho rodiny. Vznikaly tak nové samostatné domácnosti, které nenesly charakter vícegeneračního bydlení. Tohle byla velká změna v dosavadním manželském životě. V domácnosti tedy žili pouze manželé a děti, které po dosažení plnoletosti opouštěly své rodiče (Možný, 2006, s. 254).

Od 60. let 20. století se průměrný věk vstupu do prvního manželství pohyboval kolem 22 let, což přetrvalo až do 90. let 20. století. Zajímavé je, že v 70. letech se u nás setkáváme s překvapivě vysokým počtem uzavření manželského svazku (Fialová a Kučera, 1996 In Hasmanová Marhánková a Kreidl et al, 2012, s. 14). Ve druhé polovině 20. století se mladí lidé v Československu moc nezamýšleli nad otázkou budoucnosti před uzavřením manželského svazku. Často tak neměli partneři mezi sebou vyřešené důležité životní otázky. Všechny tyto věci se odvíjejí od nízkého věku novomanželů (Katrňák et al., 2011 In Hasmanová Marhánková a Kreidl et al, 2012, s. 133).

V roce 1960 byl počet bezdětných žen opravdu nízký a dá se říct, že manželský svazek a následné rodičovství bylo pro lidi obecné pravidlo. Dnes již není manželský svazek uzavírán v takové míře a věk žen i mužů při uzavření prvního manželství se zvýšil. Manželský institut již není brán jako forma partnerského vztahu, kterou si prošla většina občanů, a vzrostl také

počet dětí, které se narodily do nesezdaného partnerského vztahu (Hasmanová Marhánková a Kreidl et al, 2012, s. 14).

Po skončení komunistického režimu u nás klesla sňatečnost a míra rodičovství. Pro mladé lidi zde bylo naráz mnoho atraktivních a nových příležitostí, které chtěli vyzkoušet (Možný, 2006, s. 255). V prvním desetiletí 21. století se u nás zvýšil průměrný věk novomanželů. Zvedl se také věk žen, které se řadí mezi prvorodičky (ČSÚ 2010 In Hasmanová Marhánková a Kreidl et al, 2012, s. 133) a v naší společnosti se setkáváme s daleko více rozmanitějšími typy partnerského vztahu, než tomu bylo dříve. V odborné literatuře se můžeme setkat s protichůdnými názory na míru důležitosti manželského svazku z pohledu dnešní společnosti. Odborníci se ale shodují v pohledu mladých lidí na rodičovství. Mladí lidé stále berou rodičovství jako důležitý milník ve svém životě (Hasmanová Marhánková a Kreidl et al, 2012, s. 133).

Partnerství je pro naši práci nejdůležitější téma, proto jsme tuto oblast zařadili na začátek. Rozebrali jsme jednotlivé typy partnerského vztahu a stručně je charakterizovali. Snažili jsme se nabídnout čtenářům teoretická fakta o vztazích, které se v současné době ve světě objevují. Výběr jednotlivých typů partnerského vztahu byl záměrný. Doufáme, že jsme nabídli dostatek informací v každé podkapitole. Historii partnerských vztahů jsme do naší práce zařadili záměrně, abychom čtenářům demonstrovali vývoj tohoto odvětví.

2 RODINA

Přesto, že se naše bakalářská práce zabývá pohledem na partnerské vztahy, rozhodli jsme se, že do ní začleníme téma rodiny. To jsme učinili především, abychom zjistili, kdo je pro mladistvé rodina, tedy jakému uskupení tento pojem přiřazují. V dnešní době se setkáváme s poměrně různorodými názory na toto téma. Naše práce se chce primárně zaměřit na pojetí rodiny z pohledu mladistvých a dotkneme se také rodičovství či sešíváných rodin.

Jak uvádí Sobotková (2007, s. 11), „rodina je primárním kontextem lidské zkušenosti od kolébky až po hrob“. Stručný psychologický slovník definuje rodinu jako „společenskou skupinu spojenou manželstvím nebo pokrevními vztahy, odpovědností a vzájemnou pomocí“ (Hartl, 2004, s. 230).

V Sociologickém slovníku nalezneme u pojmu rodina širší definici. Uvádí, že rodina je „forma dlouhodobého solidárního soužití osob spojených příbuzenstvím a zahrnující přinejmenším rodiče a děti“ (Jandourek, 2001, s. 206). Další představitel sociologického pojetí uvádí, že rodina je především vytvářena za účelem reprodukce společnosti a jejím důležitým úkolem je chránit členy rodiny před hrozbami a nástrahami vnějšího světa. Rodina je stabilní skupina, která neomezuje vývoj společnosti, protože chrání společnost před kolapsem právě svou stabilitou (Možný, 2006, s. 14).

Výčtem těchto definic jsme chtěli demonstrovat fakt, že na rodinu není jednotný pohled ani v odborné oblasti. Mnoho autorů definuje rodinu právě z pohledu svého zaměření. Z důvodu nejednotného pohledu na tento systém neexistují jednotné názory ani na úlohu rodiny.

2.1 Dělení, funkce a znaky rodiny

Rodinu můžeme dělit z několika hledisek. Pokud se budeme zabývat velikostí rodiny a jejími členy, můžeme ji rozdělit na rodinu nukleární, která zahrnuje pouze rodiče a děti. Rozšířená rodina poté znamená domácnost, kde jsou přítomni rodiče, děti prarodiče a další příbuzní. Z hlediska časového vzniku rodiny v životě jedince máme rodinu orientační, do které se jedinec narodil a žil v ní až do dospělosti. Proti rodině orientační je prokreační, což je rodina, kterou jedinec založil během života se svým partnerem (Kraus, 2014, s. 80).

Funkce, které jsou na rodinu v dnešní době kladené, stále přibývají a pro tento systém není jednoduché zajistit jejich plnění v celém rozsahu. Rodina je vnímána jako prostředí, ve kterém se mohou jedinci schovat před okolním světem (Matoušek, 1997 In Kraus, 2014, s. 81). „Mezi funkce rodiny se řadí biologicko-reprodukční funkce, sociálně-ekonomická,

ochranná, sociálně-výchovná, relaxační funkce a emocionální funkce“ (Kraus, 2014, s. 81-83). Tyto funkce se během času změnily stejně, jako se měnil systém rodiny. Nebudeme zde charakterizovat všechny výše zmíněné funkce, ale zaměříme se pouze na pár z nich, které jsou v kontextu našeho tématu podstatné.

Mezi takové funkce jsme vybrali biologicko-reprodukční funkci, která představuje hlavní myšlenku v zakládání rodinného uskupení. Partneři se vezmou a později zplodí děti, aby v populaci nedošlo k úpadku a bylo zajištěno pokračování rodinného genu. V poslední době není tato funkce tak hojně naplňována, jak tomu bylo dříve. Mladé páry nechtějí mít velký počet dětí, nebo se rozhodnou nemít dítě vůbec. Druhou funkcí je socializačně-výchovná. Rodina by měla připravit své potomky na zvládnutí samostatného života, který je čeká. Často rodina přenáší tuto funkci na školu, kdy očekává, že učitelé připraví jejich děti na dospělý život. Funkce, která je pro rodinu typická a v žádném jiném systému ji nenajdeme v takové podobě, je emocionální. V rodině nalezneme jedinec pocit lásky, bezpečí či jistoty, jaký jinde nemůže najít. Můžeme se ale setkat s případy, kdy tyto pocity nejsou z nějakého důvodu naplňovány do takové míry, jak bychom předpokládali, což může v dítěti vyvolat nežádoucí reakci (Kraus, 2014, s. 81-83).

Znaky současné rodiny prošly jistou úpravou stejně jako celý tento systém. Muž dnes není vnímán na prvním místě v žebříčku rodinného postavení. Změnilo se vnímání ženy v rodině. Přibývá jednočlenných domácností nebo domácností, kde je pouze matka s dětmi. Členové rodiny již nemají tolik času na sebe a komunikace mezi nimi je velmi povrchní. Tohle se děje i mezi členy širší rodiny. Většina manželství u nás končí rozvodem, což znamená, že dítě nemá pravidelný a intenzivní kontakt s jedním z rodičů. Mnoho domácností se také řadí do nižšího socioekonomického žebříčku. Tyto rodiny pak mají vysoké riziko zadluženosti a potencionální hrozbu exekuce. Děti v rodinách s nižším příjmem pak mohou čelit posměškům či dokonce šikaně ze strany spolužáků (Kraus, 2014, s. 83-86).

2.2 Historický vývoj rodinného systému

V odborné literatuře nalezneme historický vývoj rodiny již od prvotně pospolné společnosti. Je logické, že systém rodiny se postupem času vyvíjel a reagoval na nově vzniklé situace ve společnosti. Z důvodu obsáhlosti historického vývoje rodiny zde uvedeme stručný přehled a spíše se zaměříme na podobu rodiny z hlediska času.

Dřívější společnost žila spíše v domácnostech, které byly početně větší. V jedné domácnosti spolu tedy žili rodiče, děti a prarodiče. Role jedince ve společnosti se odvíjela od sociálního

statusu jeho rodiny. Po feudální společnosti se život v širší rodině rozpadá. Tímto došlo ke ztrátě některých zásadních funkcí rodiny, ke kterým tehdejší společnosti přistupovala jako k jejím samozřejmým funkcím (Možný, 2006, s. 30).

Rodina byla i v 19. století brána jako stabilní prvek, který je ve společnosti důležitým a nenahraditelným spojovacím článkem. Pro společnost bylo nutné dodržovat funkce a smysl rodiny, protože pokud by tomu tak nebylo, společnost by se mohla začít rozpadat. V 19. stoletím byla lidem nejvíce kázána důležitost spořádaného rodinného života a hierarchické uspořádání v rodině bylo pro tuto dobu velmi zásadní. Muž byl brán jako hlava rodiny a musel ji celou zaopatřit. Žena pak byla matka, která se musela postarat o domácnost a vychovat děti. V 60. letech 19. století se v rodinné oblasti poprvé objevuje směr, který se soustředí na řešení rodinných právních norem, které ovlivňovaly chování členů rodiny. Najednou tyto právní normy určovaly jednotlivým členům, jak se mají chovat a co smí či nesmí dělat. Později se rodinné právní normy odrazily i na chování jedince ve společenském systému, kdy mu určovaly jeho sociální postavení (Možný, 2006, s. 31-33).

Období po druhé světové válce se stalo charakteristické kvůli velké porodnosti. Tento stav je logický, protože lidé se během války nezabývali počtem potomků, a tak se této oblasti začali věnovat po jejím skončení. Rodina byla pro své členy jistým prostředkem, jak vyjádřit sebe samého. Rozvodovost byla v té době na vyšší úrovni, a to z důvodu sňatků, které byly neuvážené z důvodu nízkého věku či kvůli neplánovanému těhotenství. Dnešní podoba rodiny je již úplně jiná a definovat tento systém je velmi obtížné a nejednoznačné. Nyní již není manželský svazek brán jako hlavní charakteristická vlastnost rodiny. Děti, které se rodí do nesezdaného manželství, přibývá a z celého počtu narozených dětí je takových až 1/3. Nesezdané manželství je považováno za rodinu, protože splňuje charakteristické vlastnosti rodinného soužití (Kraus, 2014, s. 79-80).

2.3 Rodičovství

V úvodu naší práce jsme zmínili obavy některých jedinců, jež jsou vyvolány současnými partnerskými vztahy. Jednou z obav je také odkládání rodičovství či úplné odmítnutí být rodičem. Z tohoto důvodu nám přijde vhodné sem zařadit podkapitolu, která se bude věnovat této oblasti. Největší problém v rodičovství již byl řešen při zpřístupnění antikoncepce. Po této skutečnosti začaly ženy více přemýšlet o nechtěném početí a jeho předcházení. Ženy se od této doby můžou svobodně rozhodovat, kdy dítě chtějí a zda ho vůbec chtějí. Rodičovství začalo být korigováno. Tento fakt s sebou přinesl nízkou porodnost a na tomto základě

docházelo ke změně společnosti z hlediska věkového průměru populace (Možný, 2006, s. 146-147).

Začátek rodičovství je v životě každého člověka důležitá a náročná fáze. Pokud se budeme o přechodu k rodičovství bavit v kontextu rodinného života, je jednou z nejvýznamnějších fází. Jak jsme již zmínili výše, vznik antikoncepce je v historickém vývoji rodiny klíčové téma. V oblasti rodičovství měl tento objev spíše negativní dopad. Lidem se dostala do rukou moc rozhodovat. Přechod k rodičovství se může stát nebo naopak nestát díky několika skutečnostem. Může být doprovázen velkým tlakem ze strany společnosti, a to především na ženskou část obyvatel. Naše společnost stále sympatizuje s tvrzením, že důležitý úděl v životě ženy je stát se matkou. Často se k rodičovství dostanou lidé zcela neplánovaně a dostávají se tak do zcela neočekávané situace, na kterou nejsou připraveni po psychické, sociální a ani ekonomické stránce. Z hlediska rozhodnutí ohledně vstupu do rodičovství je podstatný i fakt, že přítomnost dítěte se nedá nijak vrátit či změnit. Také je důležité zmínit, že tato životní událost má velmi rychlý spád a nikdo se nemůže dopředu připravit na to, co s sebou přítomnost dítě v jeho životě přinese (Možný, 2002, s. 126-131).

2.4 Sešívání rodiny

V odborné literatuře nalezneme vícero názvů pro tento typ rodiny jako např. opakované, nevlastní či doplněné rodiny. Společnou charakteristikou je předešlý rozvod minimálně jednoho z partnerů a vznik nových rodin, ve kterých jsou děti z předchozího vztahu. „Termínem nevlastní rodina označujeme rodinu vzniklou po druhém či dalším sňatku aspoň jednoho z rodičů“ (Sobotková, 2007, s. 179).

Vyšší míra rozvodovosti přinesla s sebou nové fenomény v oblasti partnerských a rodinných vztahů. Jedním z nich jsou opakované či sešívání rodiny. Tento typ rodin se na první pohled nevyznačuje ničím jiným než ostatní rodiny, ale vědecké výzkumy dokázaly, že jsou odlišné od rodiny z prvního manželství. „Má o něco větší pravděpodobnost rozpadu. Ti, co mají zkušenosti s rozvodem, jakoby se ho méně báli“. V opakovaných rodinách jsou vztahy rodičů a dětí složitější, než se může zdát. Podoby sešívání rodin mohou být velmi různorodé. Každá taková rodina je jiná především ve svém složení, což má velký vliv na charakter a celkové vztahy v dané rodině. Je důležité, který z partnerů přivedl děti do rodiny, jakého pohlaví jsou děti a kolik jich je (Možný, 2002, s. 194).

V sešívání rodinách se setkáváme s předsudky, které často velmi působí na vnímání těchto rodin. Předsudky jako zlá nevlastní matka či předsudek, kdy si lidé myslí, že není

potřeba, aby došlo k budování vztahu mezi nevlastní matkou a nevlastními dětmi. V sešivaných rodinách se také setkáváme s problémem neexistujícího vymezení rolí a chování. Vztah partnerů v sešivaných rodinách je odlišný než vztah v prvním manželství. Partneri zde nemají tolik volných chvil, jak tomu bylo v předchozím manželství. Pro nové partnery je velmi těžké si vybudovat mezi sebou pevné citové pouto, když jsou již od začátku ve vztahu přítomny děti. Pokud bude nevlastní rodič velmi aktivní, může dojít u dítěte k vybudování negativního vztahu k němu. Nejtěžším krokem v sešivaných rodinách je vytvoření rodinné identity. Utváření rodinné identity může být ještě více složitější díky chování okolí, které může mít na tyto rodiny negativní názor, a tak ho promítá i do svého jednání vůči nim samotným (Sobotková, 2007, s. 178-188).

Zprvu jsme u druhé kapitoly váhali, zda ji máme zařadit do našeho tématu. Téma rodiny je hodně široké a najdeme na něj mnoho odborných publikací. Rozhodli jsme se čtenářům více přiblížit sešivané rodiny. Dospělí jedinci v tomhle vztahu začínají budovat svůj vztah tak, jak v jiném partnerství, ale jejich cesta je ztížená o přítomnost dětí, které přicházejí společně s nimi do nového vztahu. Někteří lidé mohou sešivané rodiny hodnotit jako méně cenné rodiny a vztah, který probíhá v takových rodinách úplně odsoudit. Chtěli jsme zde nastínit nelehkou rodinnou situaci, kterou si sešivané rodiny mohou projít. Historický vývoj rodiny měl opět čtenářům demonstrovat postupnou změnu v tomto systému a ukázat, že rodinný systém podléhá změnám, které se ve společnosti dějí. Rodičovství jsme v téhle kapitole vzali jako událost, která v životě jedinců brzy nastane. Důvody, které vedou jedince k otázce mít či nemít děti jsme napsali již v kapitole 1.1.2, která se věnuje partnerství bez dítěte. Stojíme si za názorem, že každý člověk by měl sám posoudit svoji životní situaci a rozhodnout se, zda je schopný postarat se o dítě.

3 MLADISTVÍ

V poslední kapitole teoretické části se zaměříme na mladistvé, kteří patří mezi hlavní aktéry naší bakalářské práce. Vymezíme pojem mladiství, budeme se věnovat jejich charakteristickým vlastnostem a také uvedeme, jak vypadají jejich partnerské a přátelské vztahy.

3.1 Vymezení období

Než přejdeme na definici mladistvých z hlediska vývojové psychologie, rádi bychom zde zmínili vymezení mladistvého, které najdeme v zákoně č. 218/2003 Sb. zákon o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (dále jen zákon o soudnictví ve věcech mládeže). V tomto zákoně nalezneme věkové vymezení mladistvého, který se spáchal nějaký protiprávní čin. Podle tohoto zákona je „mladistvým ten, kdo v době spáchání provinění dovršil patnáctý rok a nepřekročil osmnáctý rok svého věku“ (Česko, 2003). Pokud se podíváme, jak toto období vymezuje představitelka vývojové psychologie Vágnerová (2000, s. 253), zjistíme, že používá pojem adolescence, do něhož řadí jedince ve věku od 15 do 20 let. Taktéž podotýká, že zde hraje velký vliv individuální vývoj jedince, a proto se věkové rozpětí může lišit.

Adolescence je dělena do dvou fází, kdy do první fáze se řadí raná adolescence a střední adolescence. Raná adolescence probíhá v období od 11 do 14 let věku, střední adolescence od 14 do 16 let. My se zaměříme na druhou fázi adolescence, která se nazývá pozdní a probíhá od 15 do 22 let. Konkrétní věkové vymezení se může lišit např. u pozdní adolescence je přesný rok vymezený mezi 15/16 až 20/22 rokem věku. Vymezení nezávisí jenom na osobním vývoji jedince, ale také na jednotlivých autorech. Obecně se ale pozdní fáze adolescence vnímá jako přechod do dospělosti, kdy se má jedinec připravit na vstup do samostatného života (Vašutová, 2013, s. 9-10).

3.2 Charakteristika vývojového období

Adolescence je časově dlouhá fáze, kterou řadíme do vývojového období dospívání. Toto období je charakteristické změnami, které nastávají. První velmi významnou změnou je ukončení základního vzdělání a přechod na střední školu. V tomhle období zažije nejvíce lidí svůj první pohlavní styk. Během období adolescence přichází v životě člověka další významný milník v podobě plnoletosti. V 18 letech je podle českých právních norem

jedinec považován za dospělého a je plně zodpovědný za své jednání (Vágnerová, 2000, s. 253).

Adolescence je období, kdy dochází k plné reprodukční zralosti a také se dokončuje tělesný růst. Přechod ze základní na střední školu s sebou nese změny ve společenském postavení jedince. Adolescent přijímá nové sociální role a vnímá své postavení na společenském žebříčku. Dochází k prvním erotickým vztahům. U adolescenta dochází ke změně pojetí vlastní osobnosti (Langmeier a Krejčířová, 1998, s. 139).

Hlavním procesem, kterým adolescenti během svého dospívání musí projít, je zmenšení závislosti na rodičích a vytvoření vztahů ke svým vrstevníkům bez rozdílu na pohlaví. Proces osvobození se od rodičů je ovlivněný výběrem střední školy a následným studiem na vysoké škole. Pokud se adolescent rozhodne jít na vysokou školu, jeho závislost na rodičích, i když v menším měřítku než dříve, stále přetrvává. Zde mluvíme spíše o finanční závislosti. I z tohoto důvodu nemá období dospívání jasnou hranici (Langmeier a Krejčířová, 1998, s. 149).

Adolescent nemá potřebu plánovat si budoucnost. Je si vědom svých možností a volnosti, které se mu nabízejí. Dochází k odkládání otázek ohledně budoucnosti i z důvodu odporu vůči konečnému rozhodnutí. Odklad plánování může být u mladistvého zapříčiněná také tím, že řešení, které by si nejvíce přál, neexistuje. Budoucnost může být vnímaná jako období, kdy dojde k vyřešení problémů, které momentálně neumí vyřešit. Celkově u mladistvých dochází k přesouvání povinností a rozhodování o důležitých otázkách na pozdější dobu. Očekávají, že v budoucnu pro ně bude snazší na tyto otázky odpovědět. V náhledu na budoucnost se mladiství nejvíce rozcházejí se svými rodiči, kteří hojně přemýšlejí a plánují budoucnost svých dětí (Vágnerová, 2000, s. 254).

Adolescent ve svém pozdním období dospívání se zabývá smyslem svého života a více přemýšlí nad životem jako dospělí. Hodně se pozastavuje nad významem věcí, které jsou pro jeho život důležité a je si vědom, že pokud chce ve svém životě něčeho dosáhnout, musí on sám vynaložit úsilí k dosažení vytouženého cíle (Čačka, 2000, s. 287).

Mladistvý hledá během období pozdní adolescence své konkrétní zaměření na pracovním trhu. Rodina pro něj zůstává důležitým soukromým kruhem, do kterého se rád vrací. Na konci tohoto vývojového období již nejsou vztahy mezi rodičem a adolescentem tak napjaté a nestálé, jako tomu bylo na začátku dospívání. Je důležité podotknout, že postupné osamostatnění adolescenta od rodičů je během života mladistvého velmi důležitý krok.

Rodiče se často obávají, že pokud nechají mladistvého se osamostatnit, dojde k přetrhání jejich vztahů. Tato obava zde ale není na místě. Mezi rodiči a dětmi se na konci adolescence vytvoří jiný vztah, než tomu bylo doposud. Což ale neznamená, že tento nový vztah nebude založen na silném poutu mezi nimi. Vztah a s ním spojené citové emoce, které si mezi sebou vybudovali, pouze nejsou adolescentem tak silně proječovány, jako tomu bylo dříve (Vágnerová, 2012, s. 397-400).

3.3 Partnerské a přátelské vztahy mladistvých

Z hlediska přátelských a partnerských vztahů se u dívek stává kritické období mezi čtrnáctým až šestnáctým rokem věku, kdy se dívky obávají odmítnutí od opačného pohlaví. Dívky jsou v mezilidském kontaktu s opačným pohlavím aktivnější než chlapci. Přátelství u chlapců je postaveno na daleko pevnějším základu než u dívek. Partnerské vztahy, které jsou v mladistvém věku, nebere společnost jako něco stálého či perspektivního a často na ně nahlíží jako na méněcenné, protože nemají znaky kvality či hloubky, jež vztahy v dospělosti nesou (Vašutová, 2013, s. 88-89).

Mladiství berou přátelské vztahy za velmi důležitou věc v životě. V takových vztazích je pro ně podstatné pochopení a pocit uznání od druhého. Přátelství, ve kterém naleznou jedinci stejnou shodu v několika tématech, považují mladiství za důležité. S tímto kamarádem pak mladiství sdílí nejenom pozitivní věci, ale dochází k probírání nelehkých životních situací či k řešení nejrůznějších sporů (Vágnerová, 2014, s. 431-433).

Adolescenti v pozdějším období, tedy po 15 roku věku, začínají v partnerských vztazích naplňovat i sexuální stránku. Sexuální chování se dříve ve vztazích moc neobjevovalo nebo maximálně v podobě masturbace. Právě mladiství od patnácti let mají velkou potřebu najít si partnera a naplnit, tak nejenom sociální představy, ale především své vlastní. V rámci partnerského vztahu si projdou mnoha zkouškami a novými pocity, což je velmi důležité absolvovat, aby mohlo později dojít k plnohodnotnému partnerskému vztahu. Vztahy v tomto období jsou brány jako zkušenosti, které jsou velmi důležité. Mladiství také rozdělují partnerské vztahy podle jejich vážnosti do dvou kategorií. Vztahy, které jsou založené pouze na sexuální podstatě, nejsou brány nijak vážně a jejich trvání je většinou pouze krátké a závislé na situaci. Naopak vztahy, které jsou dlouhodobější a jde zde o pocit zamilovanosti, jsou pro brány jako hodnotově vyšší. Ovšem bez rozdílu na hodnotu jsou oba tyto typy mladistvými přijímány (Vágnerová, 2014, s. 436-440).

Průměrný věk prvního sexuální styku se také odvíjí od výběru střední školy. U studentů středních odborných škol, kde student po jejím absolvování získá výuční list, se vyskytuje sexuální styk v průměru dříve než u mladistvých, kteří si vybrali střední školu zakončenou maturitní zkouškou. Především z důvodu dřívější ekonomické samostatnosti a vstupu do pracovního procesu (Langmeier a Krejčířová, 2000, s. 153).

Třetí kapitola je poslední v teoretické části naší bakalářské práce. Nakonec jsme chtěli čtenářům charakterizovat věkovou skupinu, na kterou je celá naše práce zaměřená. Teoretické znalosti jsou v této oblasti důležité pro lepší pochopení získaných dat ve výzkumné části, která následuje. Všechny oblasti, kterými jsme se zabývali jsou podstatné z hlediska komplexního náhledu na dané téma.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ

Ve výzkumné části naší bakalářské práce se budeme zabývat samotným výzkumným šetřením, jeho průběhem a vyhodnocením. V rámci praktické části jsme si stanovili hlavní a dílčí výzkumné cíle, výzkumné otázky, výzkumný soubor a použité metody pro sběr dat ve výzkumu. Všechny tyto úkony jsme prováděli v souladu s tématem naší bakalářské práce. Během praktické části jsme také provedli vlastní výzkum a došli k výsledkům sesbíraných dat, které jsme poté interpretovali.

4.1 Cíle výzkumu

Hlavním cílem našeho výzkumu v bakalářské práci je zjistit, jaký pohled mají mladiství na současné partnerské vztahy. Na základě hlavního výzkumného cíle jsme si stanovili dílčí výzkumné cíle, které jsou:

1. Zjistit pohled mladistvých na bezdětné partnerství.
2. Zjistit pohled mladistvých na nesezdané soužití.
3. Zjistit pohled mladistvých na rodinu a rodičovství.
4. Zjistit pohled mladistvých na manželství.
5. Zjistit, které prvky jsou v partnerství pro respondenty důležité.

4.2 Výzkumné otázky

Naše hlavní výzkumná otázka vychází z hlavního výzkumného cíle a zní: Jaký pohled zaujímají mladiství na současné partnerské vztahy? Dílčí výzkumné otázky pak vycházejí z dílčích cílů výzkumu a zní:

1. Jaký pohled zaujímají mladiství na bezdětné partnerství?
2. Jaký pohled zaujímají mladiství na nesezdané soužití?
3. Jaký pohled zaujímají mladiství na rodinu a rodičovství?
4. Jaký pohled zaujímají mladiství na manželství?
5. Které prvky jsou v partnerství pro respondenty důležité?

4.3 Výzkumný soubor

Náš výzkumný soubor tvoří mladiství od 15 do 18 let. Při výběru výzkumného souboru jsme se drželi výkladu podle právního systému, který vymezuje mladistvého v tomto věkovém

rozpětí. Abychom získali data od námi stanovené věkové skupiny, oslovili jsme několik středních škol s prosbou o zapojení do výzkumného šetření. Větší část dotazníků byla osobně předána respondentům. Zbýlá část dotazníků byla respondenty vyplněna online pomocí internetové stránky poté, co jsme zástupcům škol poslali odkaz na náš dotazník. Celkem se zapojilo do dotazníku 119 studentů z odlišných středních škol ve Zlínském kraji. Skutečně se do výzkumu zapojilo 115 respondentů. Čtyři dotazníky jsme museli vyřadit z důvodu nedodržení požadovaných instrukcí či nesprávného vyplnění jednotlivých položek. S ohledem na pohlaví se výzkumu zúčastnilo 67 žen (58 %) a 48 mužů (42 %). Větší zastoupení žen ve výzkumu odpovídá zastoupení pohlaví v ČR, kdy žen je v české populaci více než mužů. (ČSÚ, 2019).

Věkové zastoupení respondentů, kteří se zapojili do výzkumu je následující. Do výzkumu se zapojilo 13 patnáctiletých respondentů (11 %), 27 šestnáctiletých (23 %), 34 sedmnáctiletých (30 %). Osmnáctiletí respondenti byli nejpočetnější skupinou v našem výzkumu. Osmnáctiletých respondentů bylo celkem 41 (36 %). Jeden dotazník jsme museli vyřadit, protože dotázaný se neřadil do námi určeného výzkumného souboru.

Všichni respondenti byli důkladně informováni o anonymitě dotazníku. Výzkumný soubor byl zvolen na základě dostupného výběru.

4.4 Výzkumná metoda a technika

Jako výzkumnou metodu jsme zvolili kvantitativní charakter šetření. Tento fakt vyplývá z celého zaměření naší bakalářské práce, a především z hlavního výzkumného cíle, který jsme si pro výzkum stanovili. „Kvantitativní výzkum pracuje především s čísly. Tyto číselné údaje je možno sčítat, vypočítat jejich průměr či vyjádřit je v procentech. Výzkumník si také drží odstup od zkoumaných jevů a tím udržuje nestrannost svého pohledu. S respondenty se výzkumník nemusí ani osobně setkat“ (Gavora, 2000, s. 31).

Jako výzkumnou techniku jsme zvolili dotazníkové šetření. Dotazník je velmi často používanou technikou v kvantitativním pedagogickém výzkumu. Dotazníky se skládají z otázek, které výzkumník připravil pro respondenty již před samotným dotázním a otázky, které zvolil do dotazníku vycházejí z jeho výzkumných cílů (Chráška, 2007, s. 163).

Dotazník obsahuje celkem 21 položek, které jsou strukturovány uzavřenou, polouzavřenou a otevřenou formou. V dotazníku je pouze jedna položka otevřeného typu, která zjišťuje věk respondentů. U polouzavřených položek mají respondenti možnost dopsat svou

odpověď, pokud jim předložené možnosti nevyhovují. Do dotazníku jsme také zařadili několik položek, na které získáváme odpověď pomocí Likertovi škály, u kterých jsme předložili určité tvrzení, a úkolem respondentů je určit míru souhlasu či nesouhlasu s daným tvrzením. Dvě položky v dotazníku se řadí mezi stupnicové položky, kde se od respondentů očekává seřazení předložených možností podle uvedeného zadání. V našem případě podle důležitosti prvků pro respondenta (Chráska, 2016, s. 160-162).

4.5 Předvýzkum

Před zahájením vlastního výzkumu jsme oslovili čtyři mladistvé ve věku 15 a 16 let s prosbou o vyplnění a uvedení připomínek k jednotlivým položkám v dotazníku. Mladiství, kteří se do předvýzkumu zapojili, měli k obsahové či vzhledové stránce dotazníku drobné připomínky či dotazy. Informace získané díky předvýzkumu jsme zúročili v konečné podobě našeho dotazníku.

4.6 Způsob zpracování získaných dat

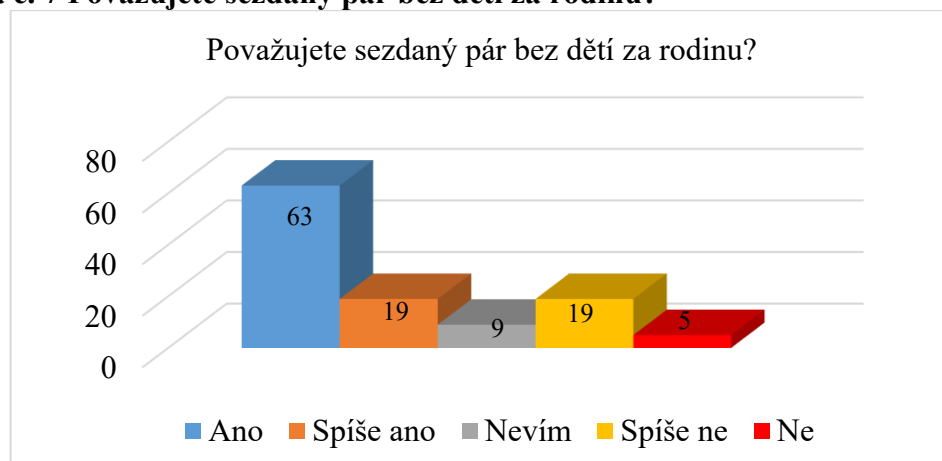
Získaná data z dotazníkového šetření jsem nejprve zaznamenali do tabulkového procesoru Microsoft Excel, kde jsme sečetli jednotlivé odpovědi respondentů v jednotlivých položkách. Zaměřili jsme se tedy na absolutní a relativní četnost odpovědí. Získaná data jsme poté převedli do grafického znázornění pomocí programu Microsoft Word a Microsoft Excel pro lepší přehlednost výsledků. V grafickém znázornění jsme četnost odpovědí zaznamenali v absolutní četnosti. Jednotlivé grafy jsme doplnili i slovním popisem, kde jsme kromě absolutní četnosti vždy v závorce uvedli také relativní četnost. Některé položky jsme pouze slovně popsali, protože nám přišlo nadbytečné je doplňovat grafickým znázorněním.

5 ANALÝZA A INTERPETACE DAT

V následující kapitole se zaměříme na získané výsledky dotazníku a interpretaci získaných dat. Podkapitoly jsme rozdělili podle stanovených dílčích výzkumných otázek a každou položku slovně okomentovali.

5.1 DVO č. 1: Jaký pohled zauímají mladiství na bezdětné partnerství?

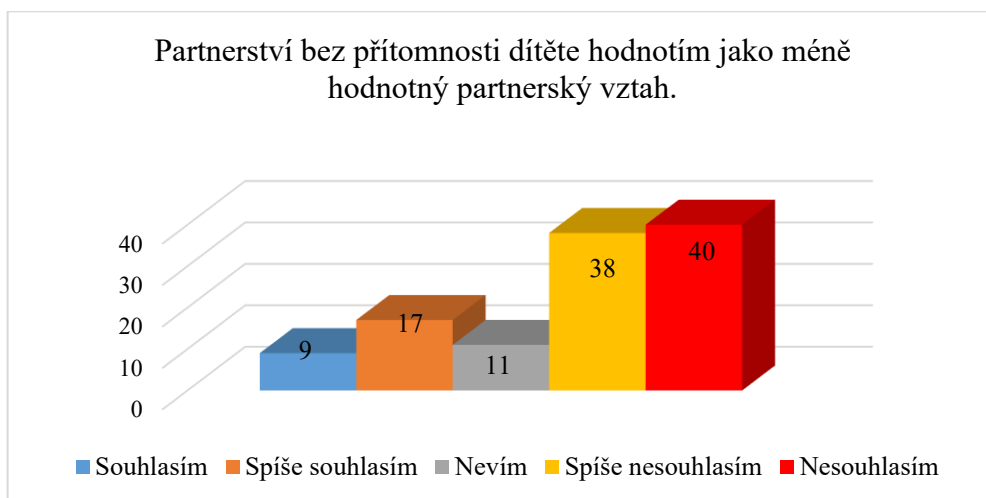
Položka č. 7 Považujete sezdaný pár bez dětí za rodinu?

Graf 1-Sezdaný pár bez dětí a rodina

Položka č. 7 zjišťovala, zda respondenti považují sezdaný pár bez dětí za rodinu. Na výběr měli možnost odpovědí ano, spíše ano, nevím, spíše ne a ne. Jak je z grafu patrné u respondentů převažuje kladná odpověď, kterou zvolilo 63 respondentů z celkového počtu 115 (55 %). Odpovědi spíše ano a spíše ne zvolilo stejný počet respondentů a to 19 (16 %) a pouze 5 respondentů (4 %) zvolilo jednoznačné ne. Tedy můžeme říci, že celkem 81 respondentů (71 %) považují sezdaný pár bez dětí za rodinu, naopak pouze 24 respondentů (20 %) nepovažují sezdaný pár bez dětí za rodinu.

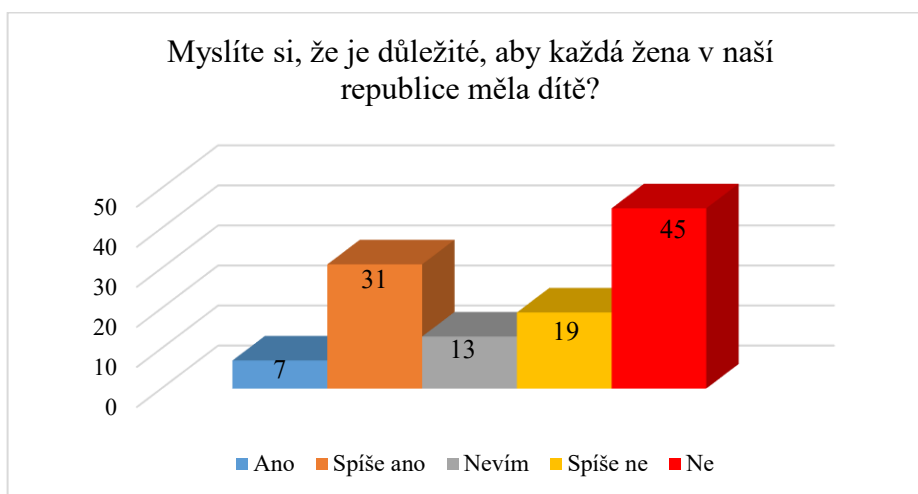
Položka č. 11.4. Partnerství bez přítomnosti dítěte hodnotím jako méně hodnotný partnerský vztah.

Graf 2-Partnerství bez přítomnosti dítěte

V položce č. 11.4. měli dotázaní vyjádřit svůj souhlas či nesouhlas s tvrzením, zda partnerství bez přítomnosti dítěte hodnotí jako méně hodnotný partnerský vztah. Nejčastěji volená odpověď respondenty byla nesouhlasím, kterou zvolilo 40 respondentů ze 115 (35 %). Spíše nesouhlasím zvolilo 38 respondentů (33 %). K odpovědi spíše souhlasím se připojilo 17 respondentů (15 %), 11 respondentů (9 %) zvolilo neutrální odpověď a 9 respondentů (8 %) zvolilo odpověď souhlasím. Celkem 78 respondentů (68 %) nehodnotí partnerství bez přítomnosti dítěte, jako méně hodnotný partnerský vztah.

Položka č. 13 Myslíte si, že je důležité, aby každá žena v naší republice měla dítě?

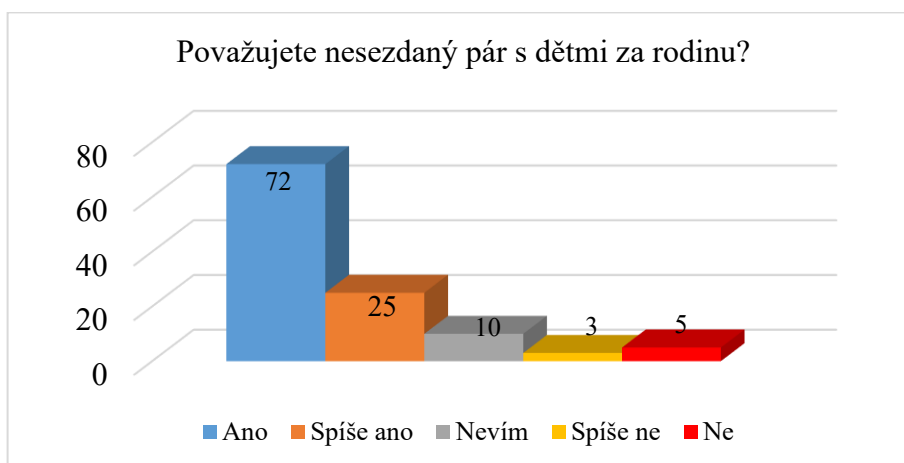
Graf 3-Důležitost dítěte v životě ženy

Třináctá položka naopak měla zjistit, zda si respondenti myslí, že každá žena v naší republice by měla mít dítě. Graf 3 nám znázorňuje, že 45 respondentů (39 %) ze 115 zvolilo zápornou

odpověď. Druhou nejčastější odpovědí bylo spíše ano, kterou zvolilo 31 respondentů (27 %). Spíše ne označilo 19 respondentů (17 %). Odpověď nevím zvolilo 13 respondentů (11 %) a odpověď ano označilo 7 respondentů (6 %). K záporným odpovědím se přiklonilo celkem 64 respondentů (56 %). Naopak ke kladným odpovědím se přiklonilo 38 dotázaných (33 %).

5.2 DVO č. 2: Jaký pohled zaujímají mladiství na nesezdané soužití?

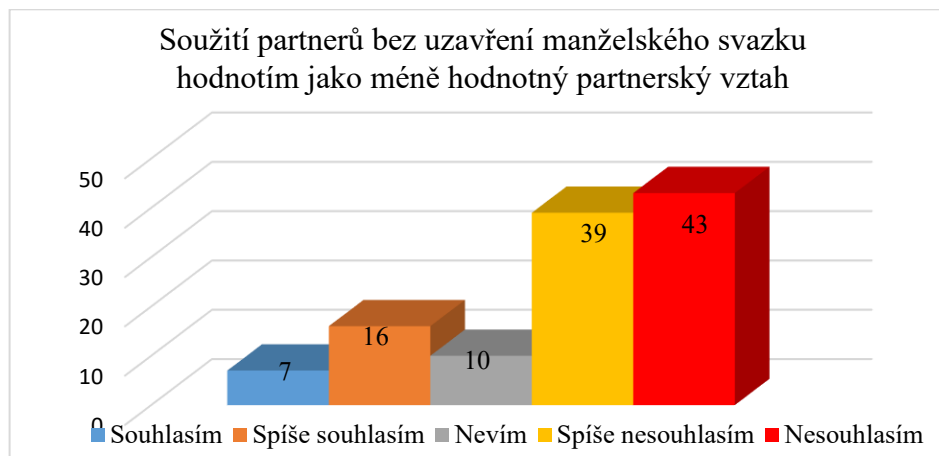
Položka č. 6 Považujete nesezdaný pár s dětmi za rodinu?

Graf 4-Nesezdaný pár a rodina

Šestá položka byla strukturována stejně jako sedmá až na to, že v této jsme se ptali, zda mladiství považují nesezdaný pár s dětmi za rodinu. Nejčastěji volená odpověď byla ano, kterou zvolilo až 72 respondentů (63 %) ze 115. Odpověď spíše ano zvolilo 25 respondentů (22 %). Je tedy patrné, že u nesezdaných párů s dětmi respondenti volili ve velké míře kladné odpovědi. Konkrétně tedy 97 respondentů (85 %). Pouze 8 respondentů (7 %) volilo záporně laděné odpovědi, tedy možnosti spíše ne a ne. Neutrální odpověď zvolilo 10 respondentů (8 %).

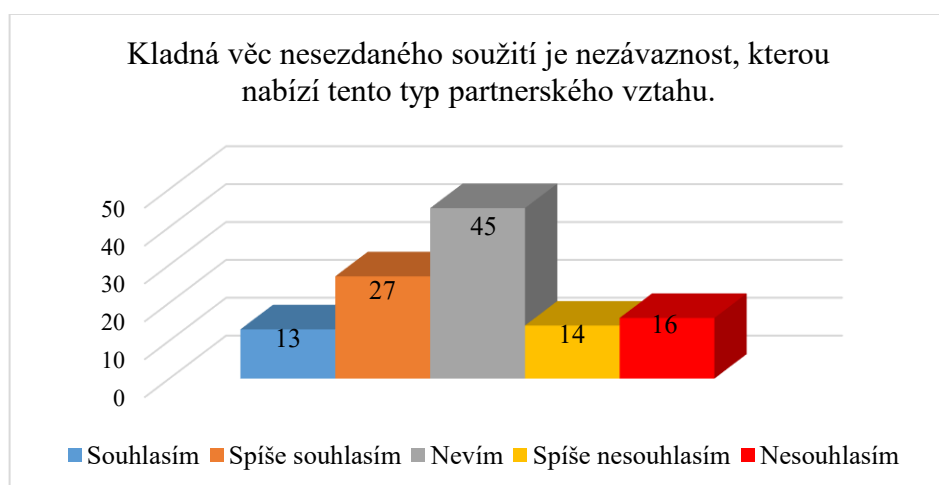
Položka č. 11.1. Soužití partnerů bez uzavření manželského svazku hodnotím jako méně hodnotný partnerský vztah.

Graf 5-Soužití partnerů bez uzavření manželství

V položce č. 11. 1. měli respondenti vyjádřit svůj souhlas či nesouhlas s tvrzením, zda soužití nesezdaných partnerů považují za méně hodnotný partnerský vztah. Jak vidíme výše v grafu, nejvíce volili respondenti odpověď nesouhlasím, kterou označilo 43 respondentů ze 115 (39 %). Druhá nejčastější volená odpověď byla spíše nesouhlasím, kterou zvolilo 39 respondentů (34 %). Kladně laděné odpovědi, tedy možnosti souhlasím a spíše souhlasím, zvolilo 23 respondentů (20 %). Soužití nesezdaných partnerů nepovažuje za méně hodnotný partnerský vztah celkem 82 dotázaných mladistvých (73 %). Neutrální odpověď k tomuto tvrzení zaujalo 10 respondentů (7 %).

Položka č. 19 Kladná věc nesezdaného soužití je nezávaznost, kterou nabízí tento typ partnerského vztahu.

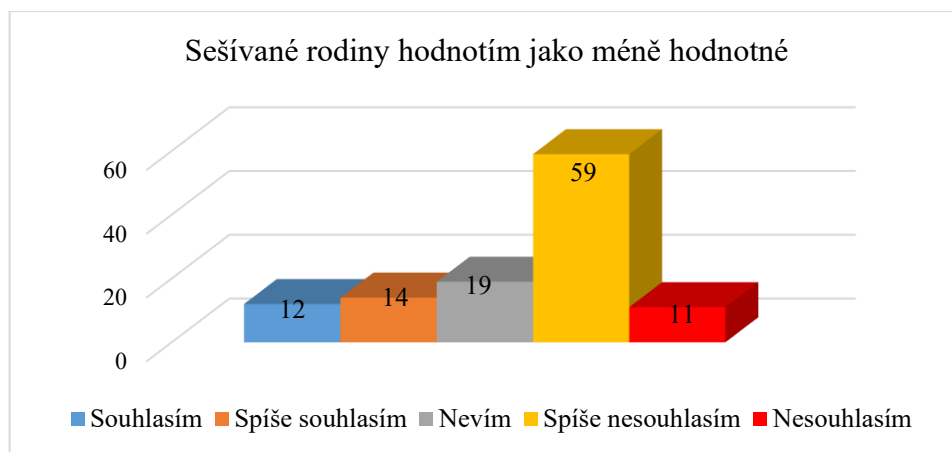

Graf 6-Nezávaznost v nesezdaném soužití

U položky č. 19 jsme zaznamenali největší počet neutrálních odpovědí. Položili jsme zde tvrzení ohledně nezávaznosti v nesezdaném soužití. Až 45 respondentů (39 %) ze 115 zvolilo odpověď nevím. Jako druhou nejpočetnější je odpověď spíše souhlasím, kterou zvolilo 27 dotázaných (24 %). Odpověď nesouhlasím zvolilo 16 respondentů (14 %). Spíše nesouhlasím zvolilo 14 respondentů (13 %) a odpověď souhlasím zvolilo 13 respondentů (11 %). Můžeme tedy říci, že až 39 % dotázaných mladistvých zaujalo k nezávaznosti jako kladné věci v nesezdaném soužití, neutrální postoj.

5.3 DVO č. 3: Jaký pohled zaujímají mladiství na rodinu a rodičovství?

Položka č. 11.6. Sešíváné rodiny hodnotím jako méně hodnotné.

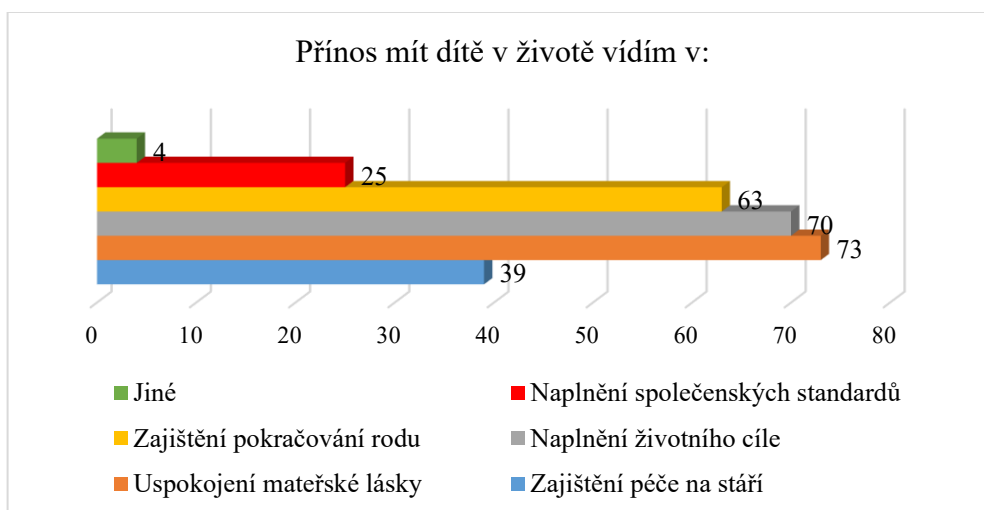
Graf 7-Sešíváné rodiny

V rámci třetí dílčí výzkumné otázky jsme se respondentů zeptali na hodnocení sešíváných rodin. V položce jsme respondentům tento pojem dostatečně vysvětlili, aby nedošlo k nepřesnostem. Jak můžeme vidět na grafu nejpočetnější odpověď, kterou respondenti volili, byla spíše nesouhlasím, již zvolilo 59 respondentů (51 %). Odpověď nevím zvolilo 19 respondentů (17 %). Možnost spíše souhlasím zvolilo 14 respondentů (12 %) a odpověď souhlasím zvolilo 12 respondentů (10 %). Možnost nesouhlasím označilo 11 respondentů (10 %). U této položky bychom chtěli zmínit chybu, která se nám stala při sběru dat. U části dotazníků chyběla odpověď nesouhlasím. I přes tuhle chybu můžeme podle výše zobrazeného grafu říci, že 70 respondentů (61 %) nehodnotí sešíváné rodiny, jako méně hodnotné.

Položka č. 14 Vyberte jednotlivé typy partnerských vztahů, které považujete za rodinu (můžete vybrat i více odpovědí).

V položce č. 14 měli respondenti vybrat, které partnerské vztahy považují za rodinu. U této položky byla možnost výběru více odpovědí. Nabízené typy partnerského vztahu byly bezdětné partnerství, které zvolilo 59 respondentů ze 115 (51 %). Druhým typem, který jsme zvolili do této položky, bylo manželství s dětmi, které označilo za rodinu 111 respondentů (97 %). Nesezdané páry s dětmi, což byla poslední nabízená možnost, označilo za rodinu 89 respondentů (77 %). Byla zde také možnost jiné odpovědi, kde respondenti měli doplnit slovní odpověď. Tuto možnost využili 3 respondenti. Všichni tři uvedli, že jako rodinu považují homosexuální páry. Dva z těchto respondentů přímo uvedli homosexuální páry s dětmi a třetí uvedl registrované partnerství, jako partnerský vztah, který považuje za rodinu. Nejvíce tedy respondenti označovali za rodinu manželství s dětmi, které pouze 4 respondenti z celkového počtu 115 nevybrali. Naopak nejméně volili bezdětné partnerství.

Položka č. 21 Přínos mít dítě vidím v (můžete vybrat více odpovědí):

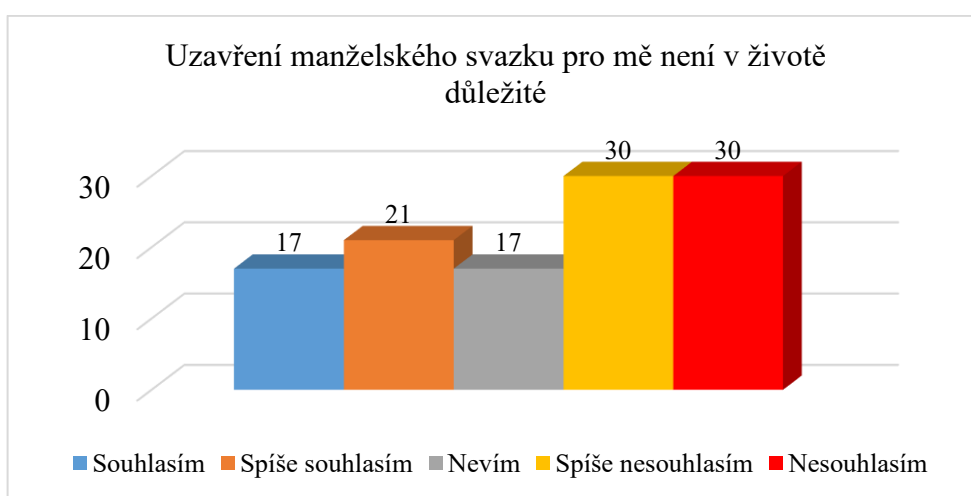
Graf 8-Přínosy dítěte v životě

Zároveň jsme se chtěli u třetí dílčí výzkumné otázky zabírat v tématu rodičovství, v čem vidí respondenti přínos mít v životě dítě. Počet výběru odpovědí nebyl omezen. Zajímalo nás, jestli již teď pociťují respondenti nátlak ze strany společnosti ohledně rodičovství, tuhle možnost odpovědi vybralo pouze 25 respondentů (22 %). 73 respondentů (63 %) vidí největší přínos v uspokojení mateřské lásky, což je tedy nejpočetnější odpověď. 70 respondentů (61 %) bere přínos mít dítě také v naplnění životního cíle. Odpověď zajištění pokračování rodu zvolilo 63 respondentů (55 %). Překvapil nás nízký počet výběru odpovědi zajištění péče na stáří, kterou vybralo 39 respondentů (34 %). Do této položky jsme vložili

možnost doplnění odpovědi, kterou využili 4 respondenti (3 %). Tyto slovní odpovědi byli velmi různorodé. Jeden respondent viděl přínos mít dítě v předání zkušeností a názorů dalšímu člověku, druhý respondent bere existenci dítěte jako projev lásky a důvěry v partnerství. Třetí uvádí také darování lásky dítěti a v případě, že dojde k úmrtí partnera, můžeme svou lásku dát dítěti. Čtvrtý respondent odpověděl, že nevidí žádný přínos v tom mít v životě dítě.

5.4 DVO č. 4: Jaký pohled zaujímají mladiství na manželství?

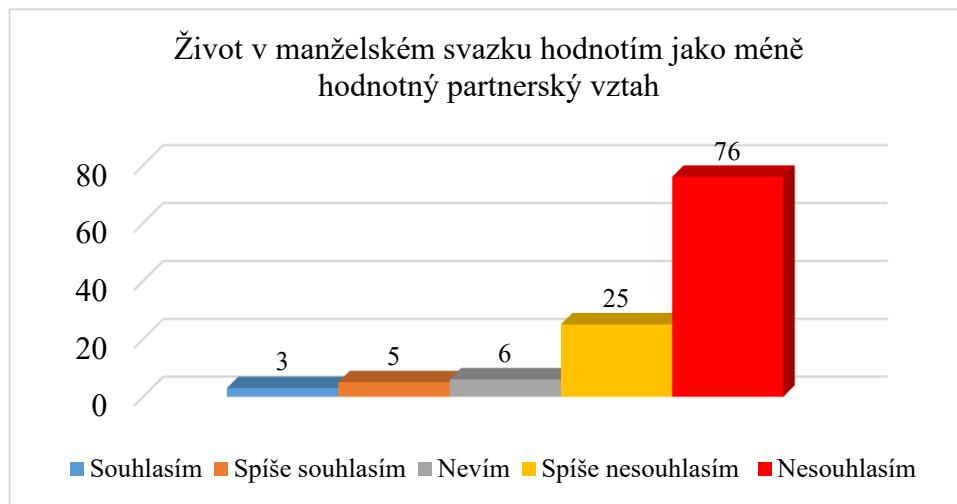
Položka č. 9 Uzavření manželského svazku pro mě není důležité.

Graf 9-Důležitost manželského svazku

U čtvrté dílčí výzkumné otázky jsme se chtěli dozvědět, zda je pro respondenty stále důležitý manželský svazek. V rámci deváté položky jsme položili dané tvrzení a respondenti měli vyjádřit svůj souhlas či nesouhlas. Jak je již z grafu 9 patrné, odpovědi spíše nesouhlasím a nesouhlasím zvolilo stejný počet respondentů. Tyto dvě možnosti vybralo shodně 30 respondentů (26 %) ze 115 a staly se tak nejčastěji volenou odpovědí. Odpověď spíše souhlasím zvolilo 21 respondentů (18 %). Možnost odpovědi souhlasím a nevím zvolilo shodný počet 17 respondentů (15 %). Můžeme tedy konstatovat, že 60 respondentů (52 %) nesouhlasí, že by uzavření manželského svazku pro ně nebylo v životě důležité.

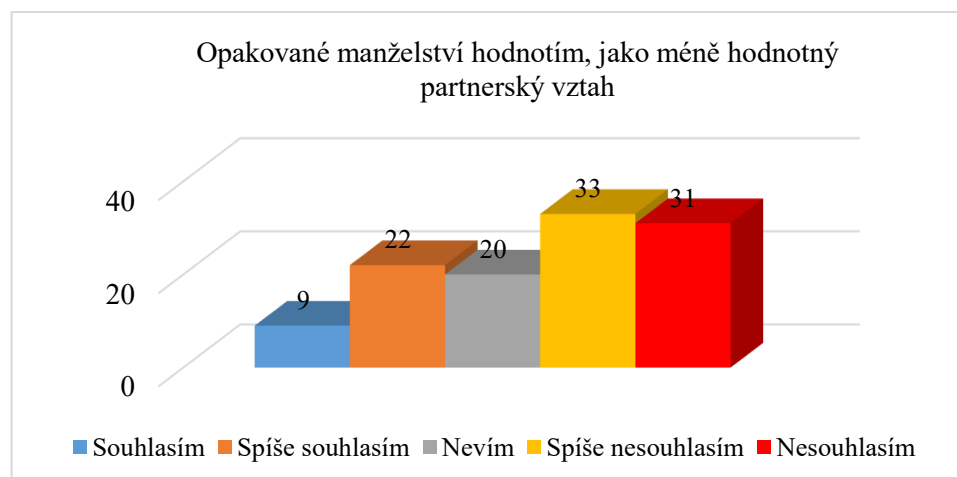
Položka č. 11.2. Život v manželském svazku hodnotím jako méně hodnotný partnerský vztah.

Graf 10-Manželský svazek

Také u čtvrté dílčí výzkumné otázky jsme respondentům položili tvrzení, že život v manželském svazku hodnotí jako méně hodnotný partnerský vztah. Jak vidíme na grafu 10, odpověď nesouhlasím byla dotázanými nejvíce volena a vybralo ji 76 respondentů ze 115 celkově dotázaných (66 %). Možnost spíše nesouhlasím vybralo 25 respondentů (23 %). U této položky jsme zaznamenali velmi malý počet zvolených souhlasných odpovědí, které zvolilo celkem 8 respondentů (7 %). Jak je tedy z grafu patrné až 101 respondentů (89 %) nehodnotí život v manželském svazku jako méně hodnotný partnerský vztah.

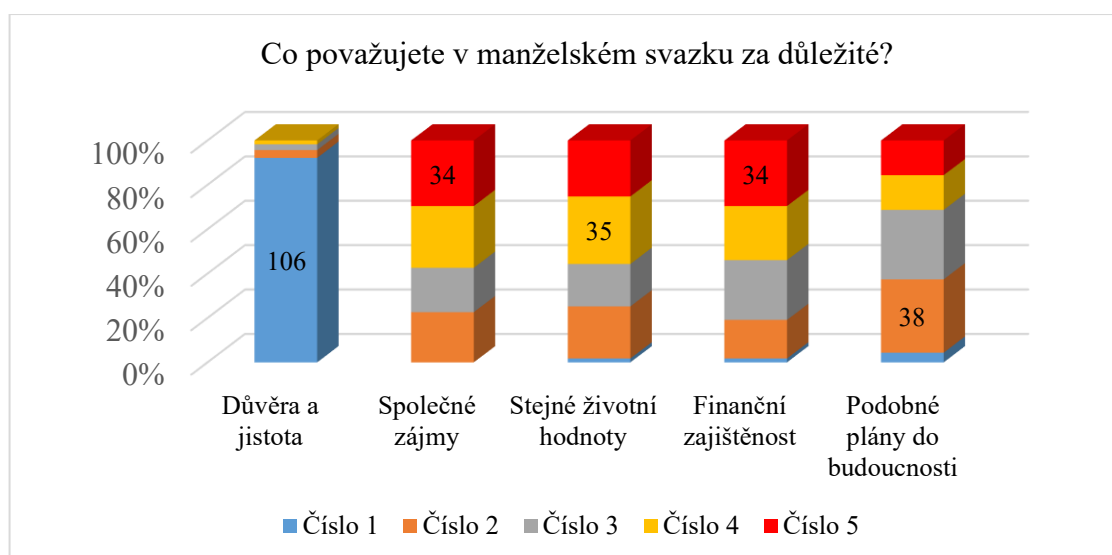
Položka č. 11.3. Opakované manželství hodnotím jako méně hodnotný partnerský vztah.

Graf 11-Opakované manželství

Naše tvrzení jsme respondentům položili také na opakované manželství. K položce jsme připsali vysvětlení, co je to opakované manželství, aby nedošlo k nedorozumění a respondenti přesně věděli na co se ptáme. U opakovaného manželství nejsou výsledky tak jednoznačné, jako u přechodného manželského svazku. V této položce je nejpočetnější odpověď spíše nesouhlasím, kterou zvolilo 33 respondentů ze 115 (29 %). Odpověď nesouhlasím zvolilo 31 respondentů (27 %). Možnost spíše souhlasím vybralo 22 respondentů (19 %). Neutrální odpověď k tomuto tvrzení zvolilo 20 respondentů (17 %) a možnost souhlasím zvolilo 9 respondentů (8 %). Nesouhlasných odpovědí k tomuto tvrzení vybralo tedy celkem 64 dotázaných mladistvých (56 %).

Položka č. 12 Co považujete v manželském svazku za důležité?

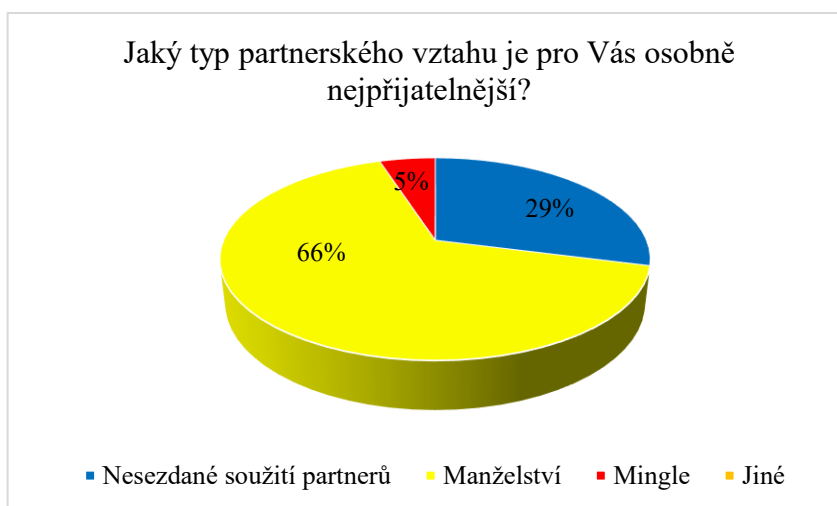

Graf 12-Důležité prvky v manželství

V položce č. 12 měli respondenti za úkol seřadit námi navržené prvky podle důležitosti. Pokud prvek označili číslem 1, znamenalo to nejvíce důležité. Pokud označili prvek číslem 5, znamená nejméně důležitý v manželském svazku. Respondenti měli možnost doplnit vlastní odpověď, pokud jim chyběl ve výčtu nějaký prvek. Tuto možnost z respondentů nikdo nevyužil. Získané výsledky jsme dali do grafu, který jsme rozdělili do sloupců podle námi nabízených prvků. U každého prvku, pak můžete barevně vidět absolutní četnost, kterou jsme vložili vždy k nejčastěji volenému číslu důležitosti. Důvěra a jistota v manželském svazku byla 106 respondenty (92 %) označena jako nejdůležitější prvek. Společné zájmy stejně jako finanční zajištěnost dostali nejčastěji číslo důležitosti 5 a to shodně od 34 respondentů (30 %). Prvek stejné životní hodnoty byl nejčastěji označován číslem 4, což zvolilo 35 respondentů (31 %). Podobné plány do budoucna byli našimi respondenty nejčastěji označovány číslem důležitosti 2, které připsalo tomuto prvku

38 respondentů (33 %). Naši respondenti tedy jako nejdůležitější prvek označili důvěru a jistotu v manželském svazku, které na toto místo umístilo 106 respondentů. Naopak podle 34 respondentů je nejméně důležitý prvek v manželství společné zájmy a finanční zajištění.

Položka č. 15 Jaký typ partnerského vztahu je pro Vás osobně nejpřijatelnější?

Graf 13-Nejpřijatelnější partnerský vztah

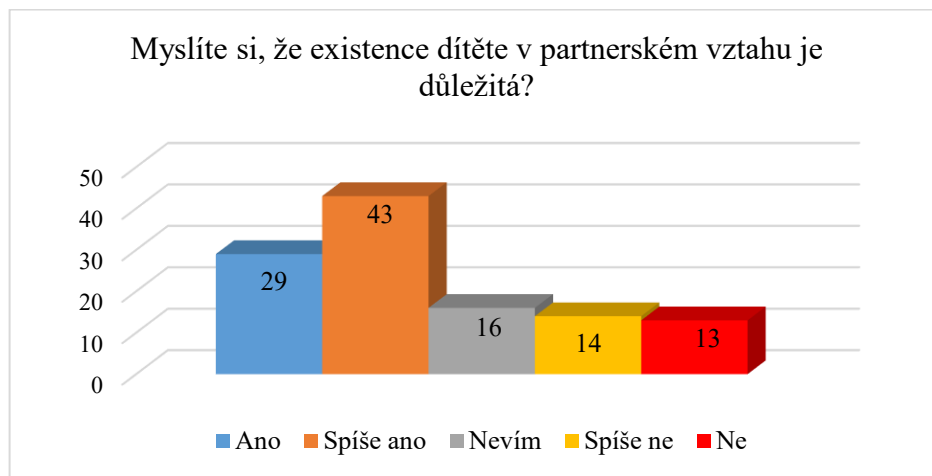
Respondenti měli vybrat, který z nabízených typů partnerských vztahů je pro ně nejpřijatelnější. Měli také možnost zvolit odpověď jiné a slovně doplnit svoji odpověď. Tuhle možnost si z respondentů nikdo nevybral. Možnost manželství vybralo nejvíce respondentů, tedy 76 ze 115 (66 %). Nesezdané soužití vybralo 33 respondentů (29 %) a 6 respondentů (5 %) vybralo možnost mingles jako nejpřijatelnější partnerský vztah pro ně osobně. Nejpřijatelnějším typem partnerského vztahu se pro 66 % dotázaných mladistvých stalo manželství.

Položka č. 20 Považujete manželský svazek v dnešní době za bez hodnotný?

Dvacátá položka se respondentů zeptala, zda manželský svazek považují v dnešní době za bez hodnotný. Nejčastěji volenou odpovědí bylo ne, které vybralo 52 respondentů ze 115 (45 %). Jako druhou nejčastější odpovědí byla možnost spíše ne, kterou zvolilo 28 respondentů (24 %). 69 % respondentů tedy volilo nesouhlasné odpovědi. Naopak pouze 3 respondenti zvolili odpověď ano. Pokud se podíváme na odpovědi v přechodících položkách ohledně manželství, můžeme konstatovat, že tento výsledek je v souhrě s ostatními výsledky, a to zejména u položky č. 9. Odpovědi byly velmi podobné u mužů i u žen.

5.5 DVO č. 5: Které prvky jsou v partnerství pro respondenty důležité?

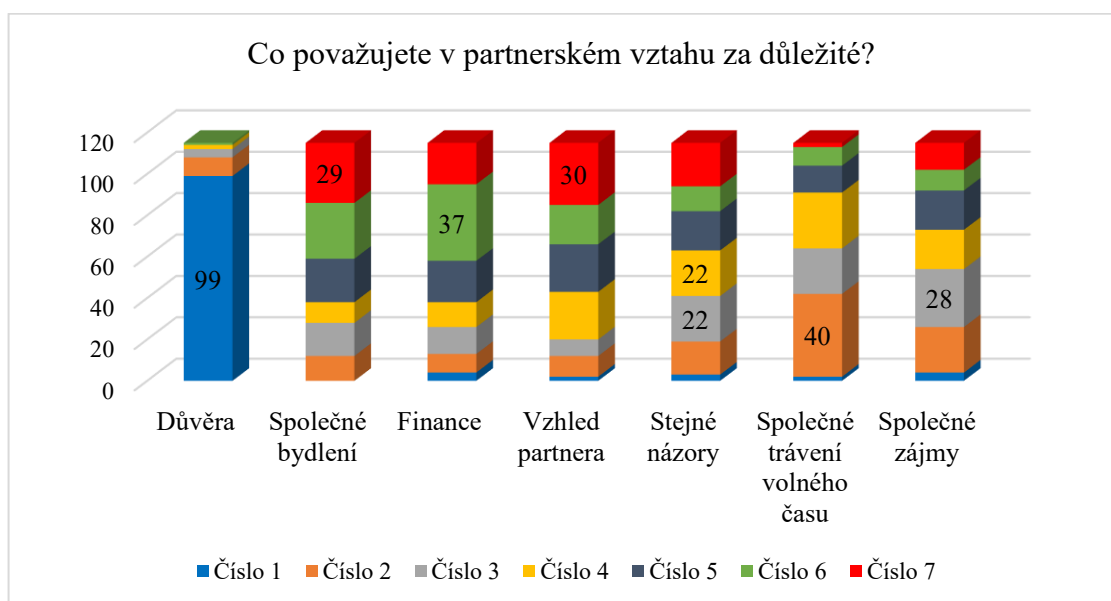
Položka č. 8 Myslíte si, že existence dítěte v partnerském vztahu je důležitá?

Graf 14- Důležitost dítěte v partnerském vztahu

Výsledná data z položky č. 8 jsou zobrazená na grafu 14. Položka se respondentů tázala, zda si myslí, že existence dítěte v partnerském vztahu je důležitá. Vidíme, že 63 % dotázaných respondentů volila kladné odpovědi. Konkrétně tedy odpověď spíše ano zvolilo 43 respondentů (38 %) ze 115 a odpověď ano vybralo 29 respondentů (25 %). Neutrální odpověď zvolilo 16 dotázaných mladistvých (14 %). Odpověď spíše ne zvolilo 14 respondentů (12 %) a jednoznačné ne zvolilo 13 respondentů (11 %). Tedy 63 % dotázaných odpověděli kladně na důležitost dítěte v partnerském vztahu.

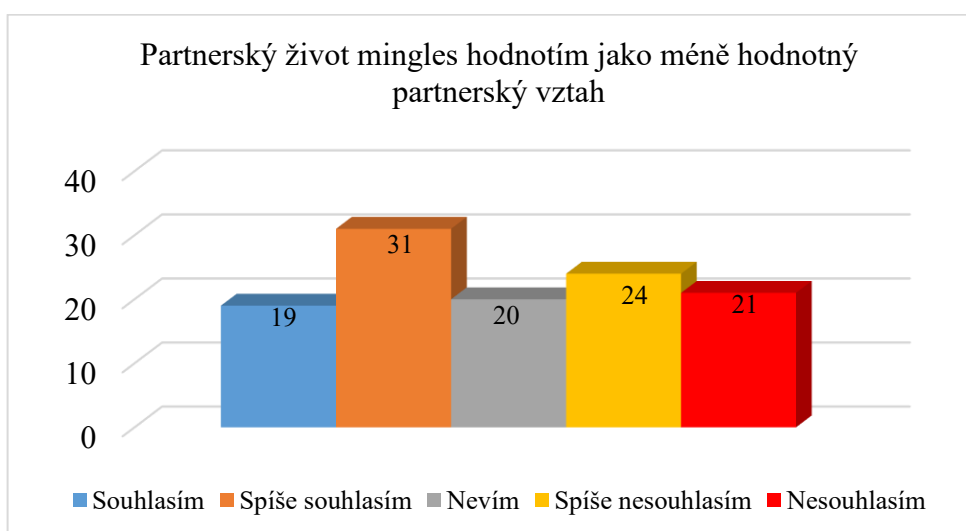
Položka č. 10 Co považujete v partnerském vztahu za důležité?

Graf 15-Důležité prvky v partnerském vztahu

Položka č. 10 zjišťovala, jaké prvky považují respondenti za důležité v partnerském vztahu. Respondentům jsme dali na výběr 7 prvků, které měli seřadit čísla od 1 po 7 s tím, že 1 znamená nejdůležitější a 7 nejméně důležitý prvek v partnerství. V grafu 15 zobrazujeme získané výsledky. Na každém prvku jsme zobrazili respondenty nejčastěji připisované číslo důležitosti a jeho absolutní četnost. Důvěře dalo 99 respondentů ze 115 (86 %) číslo jedna v důležitosti. Tento prvek se tak stal pro naše respondenty nejdůležitějším v partnerském vztahu. U společného bydlení volili respondenti nejčastěji číslo 7, které zvolilo 29 respondentů (25 %). Finance v partnerském vztahu označovali respondenti nejvíce číslem 6. Celkem 37 respondentů (32 %) zvolilo toto číslo. Vzhled partnera hodnotili respondenti nejčastěji číslem důležitosti 7, které bylo připsáno k tomuto prvku 30 respondenty (26 %). Stejně názory partnerů zaznamenalo shodný počet dvou čísel důležitosti. Respondenti u tohoto prvku volili čísla 3 a 4, které bylo připsáno 22 respondenty (19 %). Společné trávení volného času získalo nejvíce zvolených odpovědí u čísla důležitosti 2 a to celkem od 40 respondentů (35 %). Poslední prvek, který jsme v dotazníku nabídli, byl společné zájmy partnerů. Respondenti hodnotili tuto možnost nejčastěji číslem důležitosti 3, které zde přiřadilo 28 respondentů (24 %). K položce jsme nabídli možnost vlastní odpovědi, pokud dotázaným některý prvek chyběl. Tuto možnost využilo 10 respondentů. Jimi dopsané prvky byly: pochopení, upřímnost, vztah s ostatními rodinnými příslušníky, respekt, úcta, smysl pro humor, tolerance a třikrát respondenti zmínili lásku. K prvkům, které byly dopsány, již nebylo respondenty připsáno číslo důležitosti.

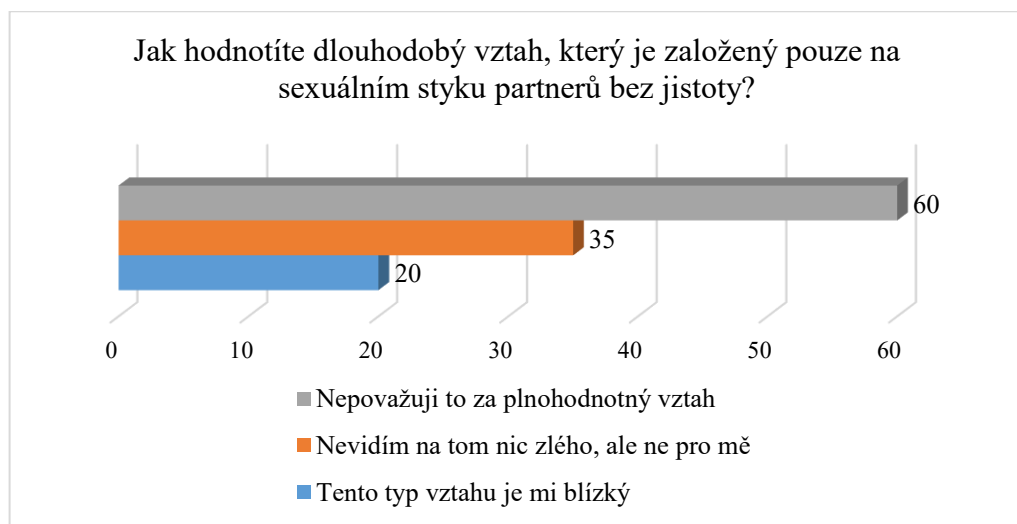
Položka č. 11.5. Partnerský život mingles hodnotím jako méně hodnotný partnerský vztah.

Graf 16-Mingles

Stejně jako u předchozích položek jsme i u položky č. 11. 5. položili našim respondentům tvrzení, které se zabíralo partnerským životem mingles. Na konec tvrzení jsme vložili i popis tohoto partnerského vztahu, aby nedošlo k nedorozumění. Nejčastější volená odpověď byla možnost spíše souhlasím, kterou zvolilo 31 respondentů (27 %). Odpověď spíše nesouhlasím zvolilo 24 respondentů (21 %). Odpověď nesouhlasím vybralo 21 respondentů (18 %). Neutrální odpověď zvolilo 20 dotázaných (17 %) a možnost souhlasím zvolilo 19 respondentů (17 %). Celkově se u této položky respondenti více přikláněli k souhlasným odpovědím než u předchozích. Tvrzení ohledně partnerského vztahu mingles má také větší počet odpovědí nevím, než tomu bylo u jiných tvrzeních ohledně partnerských vztazích.

Položka č. 16 Jak hodnotíte dlouhodobý vztah, který je založený pouze na sexuálním styku partnerů bez jistoty (přátelství s benefity)?

Graf 17-Přátelství s benefity

Položka č. 16 se respondentů tázala, jak hodnotí dlouhodobý vztah, který je založený pouze na sexuálním styku partnerů bez jistoty tedy tzv. přátelství s benefity. K této položce jsme dali tři možnosti odpovědi. 60 respondentů ze 115 (52 %) zvolili odpověď, že ho nepovažují za plnohodnotný vztah. 35 respondentů (31 %) odpovědělo, že nevidí na tomto vztahu nic zlého, ale pro ně tento vztah není a poslední možnost, která byla, že pro dotázané je tento typ vztahu blízký, zvolilo 20 respondentů (17 %). Vzhledem k věkové skupině respondentů jsme čekali větší zastoupení u odpovědí, které jsou spíše pozitivně laděné k tzv. přátelství s benefity.

6 SHRNUÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU

V šesté kapitole bychom Vám chtěli poskytnout komplexní shrnutí získaných dat z výzkumného šetření a tím i zodpověděli na dílčí výzkumné otázky. Na závěr také zmíníme doporučení pro praxi.

Data do výzkumu jsme získali z dotazníkového šetření, kterého se zúčastnilo 115 mladistvých ze Zlínského kraje. Z toho bylo 67 žen (58 %) a 48 mužů (42 %). Věkové rozložení respondentů ve výzkumu bylo následující: 13 respondentů patnáctiletých (11 %), 27 respondentů šestnáctiletých (23 %), 34 respondentů sedmnáctiletých (30 %) a 41 respondentů osmnáctiletých (36 %).

Hlavní výzkumná otázka zní: Jaký pohled zaujímají mladiství na současné partnerské vztahy? Ke zjištění hlavní výzkumné otázky jsme stanovili pět dílčích výzkumných otázek, na které níže podle získaných dat přikládáme odpověď.

DVO č. 1: Jaký pohled zaujímají mladiství na bezdětné partnerství?

V rámci tohoto dílčího výzkumného cíle jsme se respondentů zeptali, zda považují sezdaný pár bez dětí za rodinu. 55 % všech dotázaných odpovědělo, že toto partnerství považují za rodinu. Předpokládali jsem, že pro respondenty bude dítě daleko zásadnější aspekt v udělení rodinného statusu. Celkem 71 % námi dotázaných mladistvých zaujalo nesouhlasný pohled na tvrzení, že partnerství bez přítomnosti dítěte je méně hodnotný vztah. 39 % našich respondentů si nemyslí, že by každá žena v naší republice měla mít dítě.

DVO č. 2: Jaký pohled zaujímají mladiství na nesezdané soužití?

63 % námi dotázaných mladistvých považují nesezdaný pár s dětmi za rodinu a 39 % dotázaných nehodnotí soužití partnerů bez uzavření manželského svazku jako méně hodnotný partnerský vztah. Zeptali jsme se našich respondentů také na to, zda hodnotí nezávaznost nesezdaného soužití jako kladnou věc. Nejčastěji volili respondenti neutrální odpověď a to až 39 % dotázaných. V tomto případě jsme očekávali více kladně laděných odpovědí, než respondenti ve výsledku zaznamenali.

DVO č. 3: Jaký pohled zaujímají mladiství na rodinu a rodičovství?

Nejprve jsme se v návaznosti na dílčí výzkumnou otázku č. 3 zaměřili na sešívání rodiny, které 61 % námi dotázaných mladistvých nehodnotí jako méně hodnotné rodinné uskupení. Nejvíce respondenti z různých typů partnerských vztahů považují za rodinu manželství s dětmi a to až 97 % námi dotázaných mladistvých. Abychom zjistili pohled

mladistvých na rodičovství, položili jsme otázku, v čem vidí přínos mít v životě dítě. Nejvíce respondentů, tedy 63 % zvolilo odpověď, že přínos mít dítě vidí v uspokojení mateřské lásky. Naopak nejmenší přínos mít dítě vidí naši respondenti v naplnění společenských standardů. Tuto možnost zvolilo pouze 22 % dotázaných.

DVO č. 4: Jaký pohled zaujímají mladiství na manželství?

Dílčí výzkumná otázka č. 4 se zabírala pohledem mladistvých na manželství. Díky dotazníku jsme zjistili, že 52 % námi dotázaných mladistvých považuje uzavření manželského svazku ve svém životě za důležité. 76 % respondentů nehodnotí manželský svazek jako méně hodnotný partnerský vztah. V oblasti manželství jsme se zaměřili i na opakované manželství. 56 % respondentů nehodnotí opakované manželství jako méně hodnotný vztah. V manželství považuje 92 % respondentů za nejdůležitější důvěru a jistotu, naopak jako nejméně důležité považuje 30 % námi dotázaných mladistvých společné zájmy manželů a finanční zajištěnost. 66 % respondentů zvolilo manželství jako nejpříjemnější partnerský vztah pro ně osobně. 69 % dotázaných také nepovažují manželský svazek v dnešní době za bez hodnotný.

DVO č. 5: Které prvky jsou v partnerství pro respondenty důležité?

V rámci této dílčí výzkumné otázky jsme se přímo zaměřili na to, které prvky jsou v partnerství pro respondenty důležité. Existenci dítěte v partnerském vztahu považuje 63 % respondentů za důležité, a to i bez ohledu na konkrétní strukturu partnerského vztahu. Za nejvíce důležitý prvek v partnerství označilo 86 % námi dotázaných mladistvých důvěru, naopak 26 % dotázaných označilo za nejméně důležité vzhled partnera a 25 % společné bydlení partnerů. Na druhou stranu nepovažují mingles, který je typický neexistencí společného bydlení partnerů, za hodnotný partnerský vztah a to až 44 % všech dotázaných. Zde může být výsledek diskutabilní v tom, zda jsou mladiství dostatečně informováni o tomto partnerském stylu života. Překvapivé pro nás bylo, že 52 % dotázaných mladistvých nepovažuje tzv. přátelství s benefity za plnohodnotný vztah. Vzhledem k věkovému rozmezí našich respondentů jsme předpokládali kladný pohled na tento styl života.

6.1 Diskuze

V poslední kapitole naší bakalářské práce, která je věnovaná diskuzi, bychom chtěli zmínit některé zjištění, které nám přineslo výzkumné šetření a porovnat ho s teoretickými východisky, kterými jsme se zabírali v první části naší práce.

V rámci čtvrté dílčí výzkumné otázky jsme zjišťovali pohled mladistvých na manželství. Jak jsme uvedli v předešlé kapitole řada respondentů (52 %) uvedla, jako nejvhodnější formu partnerství pro ně osobně manželství a řada námi dotázaných mladistvých (76 %) nehodnotí manželský svazek jako méně hodnotný partnerský vztah a zároveň nepovažují uzavření manželství ve svém životě za nedůležité (69 %). Mohli bychom tedy říci, že řada námi dotázaných mladistvých považuje manželský svazek za velmi hodnotný a přisuzuje mu velkou důležitost ve svém životě. Tyto proklamace ale nekorespondují s mírou rozvodovosti v naší republice, pro představu v roce 2019 proběhlo v ČR 24 100 rozvodů (ČSÚ, 2020).

V páté dílčí výzkumné otázce jsme se zaměřili na důležité prvky v partnerství z pohledu mladistvých. Zjistili jsme, že 52 % námi dotázaných mladistvých nepovažuje tzv. přátelství s benefity za plnohodnotný vztah a také, že 69 % respondentů plánuje mít v budoucnu dítě (viz Příloha P II). Tyto výsledky ale nekorespondují s poznatky z vývojové psychologie, která uvádí, že mladiství se soustředí spíše na přítomnost a při svém rozhodování neuvažují nad budoucností. Nemají zájem se zabírat otázkami o budoucnosti a posouvají je na později. Zároveň také mladiství chtějí svobodu a volnost a nestojí o zodpovědnost (Vágnerová, 2000, s. 266).

6.2 Doporučení pro praxi

Získaná data ve výzkumném šetření naší práce bychom rádi ještě využili v doporučení pro praxi. Jako první bychom chtěli zmínit doporučení ohledně edukace mladistvých v současných partnerských vztazích. Vycházíme ze zjištění v problematice partnerského života mingles, kde jsme zaznamenali zvýšené množství odpovědí, které byly neutrálního charakteru. Respondenti se tedy zřejmě v nepřeborné nabídce vztahových možností ani neorientují. Z tohoto důvodu bychom doporučili do školní či mimoškolní výchovy zařadit více okruhů, které se týkají partnerských a manželských vztahů. Tento krok by mohl pomoci i v lepší a jistější orientaci mladistvých v celkové problematice mezilidských vztahů. Informovanost rodičů je také velmi důležitá. Pokud nebudou mít rodiče dostatečné informace o tom, jaký náhled mají na partnerské vztahy jejich dětí, může dojít k velké komunikační bariéře mezi nimi. V neposlední řadě bychom chtěli doporučit výchovným

poradcům či sociálním pracovníkům v rodinných a partnerských poradnách, aby při práci s mladistvými více brali v potaz nynější situaci na poli partnerských vztahů a pracovali s touto skutečností.

ZÁVĚR

Naše bakalářská práce se zabývala pohledem mladistvých na současné partnerské vztahy. V teoretické části jsme rozebrali partnerství a novodobé typy partnerského soužití. Krátce jsme se také zabývali rodinou, a to především z pohledu nových rodinných uskupení v naší společnosti. Téma, které jsme pod kapitolu rodina zahrnuli bylo také rodičovství. V neposlední radě jsme se zaměřili na cílovou skupinu naší bakalářské práce, kterou jsou mladiství. Podívali jsme se na toto časové období z několika pohledů a zabrousili jsme do vztahů, které mohou v tomto náročném vývojovém období vznikat.

Praktická část bakalářské práce byla zaměřena na samotný výzkum, který jsme prováděli pomocí dotazníkového šetření. V rámci výzkumu jsme si stanovili hlavní výzkumný cíl, který byl zjistit, jaký pohled zaujímají mladiství na současné partnerské vztahy. Abychom došli ke zjištění hlavního cíle, stanovili jsme si pět dílčích cílů, které jsme rozdělili podle jednotlivých typů partnerského soužití. Sběr a analýza dat nám poskytla optimistické zjištění, že námi dotázaná mládež stále vnímá i v současné době tradiční hodnoty a vztahy velmi kladně, a to i přes to, že naši respondenti mají pozitivní pohled na alternativní styly partnerského života, které dnešní doba nabízí. Většina oslovených mladistvých (69 %) uvedlo, že plánují mít v budoucnu dítě. Za pozitivní zjištění také bereme, že většina našich respondentů (54 %) má ve své rodině pocit bezpečí a jistoty (viz Příloha P II).

I přes některé komplikace, které vznikly při sběru výzkumných dat, doufáme, že tato bakalářská práce pomůže nejenom sociálním a pedagogickým pracovníkům, kteří s mladistvými pracují, ale že bude přínosem pro každého čtenáře, kterému se dostane do rukou.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] ČESKO. Zákon č. 218 ze dne 26. června 2003 o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2003, částka: 79, s. 4030-4153. Dostupné také z: https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=218/2003&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakon_a_smlouvy
- [2] ČESKO. Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012 občanský zákoník (občanský zákoník). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, částka 33, s. 1026-1365. Dostupné také z: https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=89/2012&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy
- [3] GAVORA, Peter, 2000. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido. ISBN 80-85931-79-6.
- [4] HARTL, Pavel, 2004. *Stručný psychologický slovník*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-803-1.
- [5] HASMANOVÁ MARHÁNKOVÁ, Jaroslava a Martin KREIDL eds., 2012. *Proměny partnerství: Životní dráhy a partnerství v české společnosti*. Praha: Sociologické nakladatelství. ISBN 978-80-7419-142-81.
- [6] CHRÁSKA, Miroslav, 2007. *Metody pedagogického výzkumu*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-1369-4.
- [7] CHRÁSKA, Miroslav, 2016. *Metody pedagogického výzkumu*. 2. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-5326-3.
- [8] CHRÁSKA, Miroslav a Ilona KOČVAROVÁ, 2015. *Kvantitativní metody sběru dat v pedagogických výzkumech*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií. ISBN 978-80-7454-553-5.
- [9] JANDOUREK, Jan, 2001. *Sociologický slovník*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-535-0.

- [10] KATRŇÁK, Tomáš et al., 2010. Na prahu dospělosti: Partnerství, sex a životní představy mladých v současné české společnosti. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-5455-4.
- [11] KRAUS, Blahoslav, 2014. Základy sociální pedagogiky. 2. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0643-9.
- [12] LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ, 1998. Vývojová psychologie. 3. přep. vyd. Praha: Grada. ISBN 80-7169-195-X.
- [13] MANSFELDOVÁ, Zdenka a Milan TUČEK, 2002. Současná česká společnost: sociologické studie. Praha: Sociologický ústav AV ČR. ISBN 80-7330-009-5.
- [14] MOŽNÝ, Ivo, 2002. Sociologie rodiny. Vyd. 2., upr. Praha: Sociologické nakladatelství. ISBN 80-86429-05-9.
- [15] MOŽNÝ, Ivo, 2006. Rodina a společnost. Ilustroval Vladimír JIRÁNEK. Praha: Sociologické nakladatelství. ISBN 80-86429-58-X.
- [16] PESECHKIAN, Nossrat, 1995. Partnerské vztahy: 33 a jeden způsob jak žít ve dvou. Praha: Lidové noviny. ISBN 80-7106-115-8.
- [17] PLAŇAVA, Ivo, 2000. Manželství a rodiny: struktura, dynamika, komunikace. Brno: Doplněk. ISBN 80-7239-039-2.
- [18] SOBOTKOVÁ, Irena, 2007. Psychologie rodiny. 2. přeprac. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-250-8.
- [19] ŠÍNOVÁ, Renáta, Ondřej ŠMÍD et al, 2014. Manželství. Praha: Leges. ISBN 978-80-7502-046-8.
- [20] VÁGNEROVÁ, Marie, 2000. Vývojová psychologie: Dětství, dospělost, stáří. Praha: Portál. ISBN 80-7178-308-0.
- [21] VÁGNEROVÁ, Marie, 2007. Vývojová psychologie II.: Dospělost a stáří. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-1318-5.
- [22] VAŠUTOVÁ, Marie a Michal PANÁČEK et al, 2013. Mezi dětstvím a dospělostí: Vybrané kapitoly z psychologie adolescence. Ostrava: Filozofická fakulta Ostravské univerzity. ISBN 978-80-7464-125-1.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

- [1] Český statistický úřad: *Vývoj obyvatelstva České republiky-2018* [online]. Praha, 2019 [cit. 2020-03-29]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/91917384/13006919u.pdf/3342b3c5-8683-45a0-bc0c-6b968dac30ac?version=1.0>
- [2] JOEL, Samantha. *Living apart, Together: Why Some Couples are Forgoing Cohabitation*. In: Luvze [online]. Oct 23, 2013 [cit. 2020-03-19]. Dostupné z: <https://www.luvze.com/living-apart-together-why-some-couples-are-forgoing-cohabita/>
- [3] KATRŇÁK, Tomáš, 2000. *Moderní partnerské vztahy a jejich proměny v době pozdní modernity*. Sociologický časopis [online]. Praha, 36(3), 307-316 [cit. 2020-03-19]. Dostupné z: http://sreview.soc.cas.cz/uploads/c3c68d753bb3b6cbbc5c1b96e0111bd89a5651b6_378_307KATR.N.pdf
- [4] OČADLÍKOVÁ, Eva, 2009. *Láska na dvou adresách: Oddělené soužití v sociologických výzkumech*. *Sociální studia* [online]. 6(4), 115-128 [cit. 2020-03-19]. ISSN 1803-6104. Dostupné z: https://journals.muni.cz/socialni_studia/article/view/5782/4873
- [5] Pohyb obyvatelstva - rok 2019, 2020. In: *Český statistický úřad* [online]. Praha [cit. 2020-05-22]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/pohyb-obyvatelstva-rok-2019?fbclid=IwAR0ThSGutnGGZ8615GzQdzXCeKJowidXYn4VBjoUUGbb3gFWZKRVjhZzeFs>
- [6] YAN, Lu. *SINGLE, BUT NOT READY TO MINGLE*. Beijing Review [online]. 2016, 59(47), 16-17 [cit. 2020-02-28]. ISSN 10009140. Dostupné z: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=a9h&an=119772056&scope=site>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČR Česká republika

č. číslo

tzv. takzvaně

SEZNAM GRAFŮ

<i>Graf 1-Sezdaný pár bez dětí a rodina</i>	34
<i>Graf 2-Partnerství bez přítomnosti dítěte</i>	35
<i>Graf 3-Důležitost dítěte v životě ženy</i>	35
<i>Graf 4-Nesezdaný pár a rodina</i>	36
<i>Graf 5-Soužití partnerů bez uzavření manželství.....</i>	37
<i>Graf 6-Nezávaznost v nesezdaném soužití</i>	37
<i>Graf 7-Sešívání rodiny</i>	38
<i>Graf 8-Přínosy dítěte v životě</i>	39
<i>Graf 9-Důležitost manželského svazku</i>	40
<i>Graf 10-Manželský svazek</i>	41
<i>Graf 11-Opakované manželství</i>	41
<i>Graf 12-Důležité prvky v manželství.....</i>	42
<i>Graf 13-Nejpříjemnější partnerský vztah</i>	43
<i>Graf 14- Důležitost dítěte v partnerském vztahu</i>	44
<i>Graf 15-Důležité prvky v partnerském vztahu</i>	44
<i>Graf 16-Mingles.....</i>	45
<i>Graf 17-Přátelství s benefity.....</i>	46

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Dotazník

Příloha P II: Výsledná data zbylých položek

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Dobrý den,

jmenuji se Jana Plecová a jsem studentka 3. ročníku oboru Sociální pedagogika na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně. Chtěla bych Vás požádat o vyplnění následujícího dotazníku, který je velmi podstatný pro mou bakalářskou práci, ve které se zabírám pohledem mladistvých na současné partnerské vztahy. Dotazník je zcela anonymní, jeho vyplnění není časově nijak náročné a opravdu mi tím pomůžete. Moc Vám děkuji za pomoc při sbírání dat do výzkumné části mé práce.

1. **Jste muž nebo žena?**

- a) Muž
- b) Žena

2. **Kolik je Vám let?**

3. **V jakém typu rodiny žijete?**

- a) Úplná rodina (matka, otec, děti)
- b) Neúplná rodina (jeden rodič, děti)
- c) Jiný typ (doplňte jaký):

4. **Máte ve své rodině pocit bezpečí a jistoty?**

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Nevím
- d) Spíše ne
- e) Ne

5. **Panuje mezi členy Vaší rodiny důvěra?**

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Nevím
- d) Spíše ne
- e) Ne

6. **Považujete nesezdaný pár s dětmi za rodinu?**

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Nevím
- d) Spíše ne
- e) Ne

7. **Považujete sezdaný pár bez dětí za rodinu?**

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Nevím
- d) Spíše ne
- e) Ne

8. **Myslíte si, že existence dítěte v partnerském vztahu je důležitá?**

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Nevím
- d) Spíše ne
- e) Ne

9. Uzavření manželského svazku pro mě není v životě důležité.

- a) Souhlasím
- b) Spíše souhlasím
- c) Nevím
- d) Spíše nesouhlasím
- e) Nesouhlasím

10. Co považujete v partnerském vztahu za důležité? Seřad'te prosím následující prvky od 1 do 7 podle důležitosti, kdy 1 znamená nejvíce důležité.

- a) Důvěra
- b) Společné bydlení
- c) Finance
- d) Vzhled partnera/partnerky
- e) Stejně názory
- f) Společné trávení volného času
- g) Společné zájmy
- h) Jiné (doplňte):

11. Vyberte prosím míru souhlasu či nesouhlasu s následujícími tvrzeními.

Soužití partnerů bez uzavření manželského svazku hodnotím, jako méně hodnotný partnerský vztah (dlouhodobý partnerský vztah, kdy se oba partneři rozhodnou, že se nechtějí vzít)	a) Souhlasím b) Spíše souhlasím c) Nevím d) Spíše nesouhlasím e) Nesouhlasím
Život v manželském svazku hodnotím, jako méně hodnotný partnerský vztah	a) Souhlasím b) Spíše souhlasím c) Nevím d) Spíše nesouhlasím e) Nesouhlasím
Opakované manželství hodnotím, jako méně hodnotný partnerský vztah (jeden nebo oba z partnerů již byli v minulosti v manželském svazku, který skončil rozvodem)	a) Souhlasím b) Spíše souhlasím c) Nevím d) Spíše nesouhlasím e) Nesouhlasím
Partnerství bez přítomnosti dítěte hodnotím, jako méně hodnotný partnerský vztah (bráno z dlouhodobého hlediska, kdy se oba partneři rozhodnou, že dítě nechtějí)	a) Souhlasím b) Spíše souhlasím c) Nevím d) Spíše nesouhlasím e) Nesouhlasím
Partnerský život mingles hodnotím, jako méně hodnotný partnerský vztah (partneři, kteří mají každý svou vlastní domácnost)	a) Souhlasím b) Spíše souhlasím c) Nevím d) Spíše nesouhlasím e) Nesouhlasím

Sešíváné rodiny hodnotím, jako méně hodnotné (spojení dvou partnerů, kteří se v minulosti rozvedli a do nového partnerství si přináší děti z předchozího vztahu)	a) Souhlasím b) Spíše souhlasím c) Nevím d) Spíše nesouhlasím e) Nesouhlasím
--	--

12. **Co považujete v manželské svazku za důležité? Seřad'te prosím následující prvky od 1 do 5 podle důležitosti, kdy 1 znamená nejvíce důležité.**
- Důvěra a jistota
 - Společné zájmy
 - Stejně životní hodnoty
 - Finanční zajištění
 - Podobné plány do budoucnosti
 - Jiné (doplňte):
13. **Myslíte si, že je důležité, aby každá žena v naší republice měla dítě?**
- Ano
 - Spíše ano
 - Nevím
 - Spíše ne
 - Ne
14. **Vyberte jednotlivé typy partnerských vztahů, které považujete za rodinu (můžete vybrat více odpovědí).**
- Bezdětné partnerství
 - Manželství s dětmi
 - Nesezdané páry s dětmi
 - Jiné (doplňte):
15. **Jaký typ partnerského vztahu je pro Vás osobně nejpříjemnější?**
- Nesezdané soužití partnerů
 - Manželství
 - Mingle (partneři, kdy každý má svou vlastní domácnost)
 - Jiné (doplňte):
16. **Jak hodnotíte dlouhodobý vztah, který je založený pouze na sexuálním styku partnerů bez jistoty (přátelství s benefity)?**
- Tento typ vztahu je mi blízký
 - Nevidím na tom nic zlého, ale ne pro mě
 - Nepovažuji to za plnohodnotný vztah
17. **Plánujete v budoucnu mít dítě?**
- Ano plánuji
 - Zatím jsem nad tím nepřemýšlel/a
 - Ne plánuji
18. **Myslíte si, že je možné dlouhodobé fungování vztahu bez závazků?**
- Ano
 - Spíše ano
 - Nevím
 - Spíše ne
 - Ne

19. **Kladná věc nesezdaného soužití je nezávaznost, kterou nabízí tento typ partnerského vztahu.**
- a) Souhlasím
 - b) Spíše souhlasím
 - c) Nevím
 - d) Spíše nesouhlasím
 - e) Nesouhlasím
20. **Považujete manželský svazek v dnešní době za bez hodnotný?**
- a) Ano
 - b) Spíše ano
 - c) Nevím
 - d) Spíše ne
 - e) Ne
21. **Přínos mít dítě v životě vidím v (můžete vybrat více odpovědí):**
- a) Zajištění péče na stáří
 - b) Uspokojení mateřské lásky
 - c) Naplnění životního cíle
 - d) Zajištění pokračování rodu
 - e) Naplnění společenských standardů
 - f) Jiné (doplňte):

PŘÍLOHA P II: VÝSLEDNÁ DATA ZBYLÝCH POLOŽEK

Položka č. 3: V jakém typu rodiny žijete?

Možnost odpovědi	Absolutní četnost	Relativní četnost
Úplná rodina	72	63
Neúplná rodina	39	34
Jiný typ	4	3
Celkem	115	100

U možnosti odpovědi jiného typu bylo slovně dopsáno: dvakrát bydlení s jedním vlastním rodičem a novým partnerem rodiče, jedenkrát uvedeno, že jedinec bydlí sám a jednou, že bydlí s prarodiči

Položka č. 4: Máte ve své rodině pocit bezpečí a jistoty?

Možnost odpovědi	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	62	54
Spíše ano	34	30
Nevím	9	8
Spíše ne	5	4
Ne	5	4
Celkem	115	100

Položka č. 5: Panuje mezi členy Vaší rodiny důvěra?

Možnosti odpovědi	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	50	43
Spíše ani	41	36
Nevím	9	8
Spíše ne	10	9
Ne	5	4
Celkem	115	100

Položka č. 17 Plánujete v budoucnu mít dítě?

Možnosti odpovědi	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano plánuji	79	69
Zatím jsem nad tím nepřemýšlel	25	22
Ne neplánuji	11	9
Celkem	115	100

Položka č. 18 Myslíte si, že je možné dlouhodobé fungování vztahu bez závazků?

Možnosti odpovědí	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	14	12
Spíše ano	29	25
Nevím	23	20
Spíše ne	30	26
Ne	19	17
Celkem	115	100